

Bruxelles, 16.10.2013
COM(2013) 700 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Strategia de extindere și principalele provocări pentru perioada 2013-2014

{SWD(2013) 411 final}
{SWD(2013) 412 final}
{SWD(2013) 413 final}
{SWD(2013) 414 final}
{SWD(2013) 415 final}
{SWD(2013) 416 final}
{SWD(2013) 417 final}
{SWD(2013) 418 final}

DUPĂ DOUĂZECI DE ANI DE LA CRITERIILE DE LA COPENHAGA

ABORDAREA CU PRIORITATE A ELEMENTELOR FUNDAMENTALE - STATUL DE DREPT, DEMOCRAȚIA ȘI ECONOMIA

I. AGENDA DE EXTINDERE

În urmă cu douăzeci de ani, țările din Balcanii de Vest erau sfâșiate de conflicte. În același timp, Uniunea Europeană convenea asupra condițiilor de aderare, cunoscute drept criteriile de la Copenhaga, pentru viitoarele state membre ale UE. Criteriile de la Copenhaga reflectă valorile care stau la baza UE: democrația, statul de drept, respectarea drepturilor fundamentale, precum și importanța unei economii de piață funcționale. Aceste criterii au pregătit terenul pentru transformarea și aderarea istorică a țărilor din Europa Centrală și de Est.

Zece ani mai târziu, în cadrul summitului de la Salonic din 2003, UE a oferit tuturor țărilor din Balcanii de Vest o perspectivă clară de aderare la UE, sub rezerva îndeplinirii condițiilor necesare, în special a criteriilor de la Copenhaga și a condițiilor procesului de stabilizare și de asociere (PSA).

Croația a îndeplinit aceste condiții. În urma ratificării Tratatului de aderare de către toate statele membre, Uniunea Europeană a salutat aderarea Croației, la 1 iulie 2013, aceasta devenind cel de al 28-lea stat membru. Croația este prima țară care a finalizat procesul de stabilizare și de asociere. Aderarea Croației este un exemplu al capacității de transformare și al efectului de stabilizare pe care îl exercită procesul de aderare și puterea subtilă a UE.

Acordul istoric încheiat de **Serbia** și de **Kosovo*** în luna aprilie reprezintă o nouă dovadă a puterii pe care o presupune perspectiva UE și a rolului jucat de aceasta în vindecarea cicatricilor profunde ale istoriei. Acordul reflectă, de asemenea, într-un mod crucial, curajul liderilor politici din ambele țări. În luna iunie, Consiliul European a hotărât să înceapă negocierile de aderare cu Serbia, iar Consiliul a autorizat deschiderea negocierilor pentru un acord de stabilizare și de asociere între UE și Kosovo.

Anul acesta a fost un an important pentru celelalte țări implicate în procesul de aderare.

În iunie 2013, **Munteșnegru** a adoptat planuri de acțiune cuprinzătoare cu privire la capitolele „Sistemul judiciar și drepturile fundamentale” și „Justiție, libertate și securitate”, în conformitate cu noua abordare conform căreia aceste capitole sunt tratate la începutul procesului de aderare. În **Albania**, sprijinul transpartinic pentru reformele-cheie, buna desfășurare a alegerilor parlamentare și noile măsuri de combatere a corupției și a criminalității organizate fac din obținerea statutului de țară candidată un obiectiv realizabil. **Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei** a ieșit din criza politică de la începutul anului, însă persistă anumite preocupări, în special în ceea ce privește libertatea de exprimare și media. S-au luat măsuri în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate. La un nivel mai general, este esențial să se realizeze progrese în cadrul discuțiilor mediate de ONU privind numele țării. În **Bosnia și Herțegovina**, lipsa unei voințe politice de a pune în aplicare reformele și nepunerea în aplicare a hotărârii în cauza Sejdic-Finci îngreunează progresele țării pe calea aderării la UE, precum și perspectivele sale economice.

* Această denumire nu aduce atingere pozițiilor referitoare la statut și este în conformitate cu RCONU 1244/99 și cu avizul CIJ cu privire la declarația de independență a Kosovo.

În **Turcia**, s-au înregistrat progrese în domeniul judiciar și în ceea ce privește alte reforme, iar pachetul mult-așteptat privind democratizarea a fost prezentat în luna septembrie. S-au continuat negocierile de pace cu PKK pentru a pune capăt terorismului și violenței care au afectat partea de sud-est a țării, pregătind terenul pentru o soluție la problema kurdă. Cu toate acestea, gestionarea demonstrațiilor organizate ca răspuns la proiectul de construcție din parcul Gezi din Istanbul a reprezentat un motiv serios de îngrijorare și a subliniat necesitatea ca UE să își continue rolul de ancorare a reformelor.

În ceea ce privește **Islanda**, noul guvern a suspendat negocierile de aderare cu UE și a declarat că acestea nu vor fi continuate decât în urma unui referendum.

În prezent, **procesul de aderare** este mai riguros și mai cuprinzător decât în trecut. Acest lucru reflectă evoluția politicilor UE, precum și învățămintele desprinse din extinderile anterioare. Procesul se bazează pe condiționalitatea strictă, dar justă, progresele în direcția aderării la UE depinzând de măsurile întreprinse de fiecare țară în vederea îndeplinirii criteriilor stabilite. Un învățământ-cheie desprins din trecut este importanța abordării **cu prioritate a elementelor fundamentale**.

Statul de drept este acum în centrul procesului de extindere. Conform noii abordări, aprobate de Consiliu în decembrie 2011, țările trebuie să se ocupe de aspecte precum reforma sistemului judiciar și lupta împotriva criminalității organizate și a corupției la începutul negocierilor de aderare. Această abordare maximizează perioada de care dispun țările pentru a construi un bilanț solid în ceea ce privește punerea în aplicare a reformelor, asigurând astfel înrădăcinarea adâncă și caracterul ireversibil al acestora. Noua abordare reprezintă un element-cheie al cadrului de negociere cu Muntenegru și va contribui la definirea activităților Comisiei în legătură cu celelalte țări implicate în procesul de aderare.

Criza economică mondială din ultimii cinci ani a subliniat necesitatea ca toate țările să își revizuiască și să își consolideze **guvernarea economică**. Acest lucru este valabil în special pentru țările din Balcanii de Vest, dintre care niciuna nu este o economie de piață funcțională și toate sunt afectate de un nivel ridicat al șomajului, în special în rândul tinerilor. Este esențial ca aceste țări să își intensifice reformele pentru restabilirea creșterii economice durabile și să depășească provocările cu care se confruntă în ceea ce privește îndeplinirea criteriilor economice și sporirea competitivității. Prezenta comunicare formulează propuneri în sprijinul acestui obiectiv, printre care se numără introducerea unor strategii naționale de reforme economice și a unor planuri de acțiune privind gestionarea finanțelor publice.

Evenimentele din mai multe țări implicate în procesul de aderare au subliniat importanța **consolidării instituțiilor democratice** și a asigurării unor procese democratice favorabile incluziunii care să sprijine aceste instituții și să consolideze principiile democratice fundamentale și valorile comune ale UE. Printre elementele-cheie se numără un rol mai important pentru societatea civilă, precum și platforme transpartinice pentru integrarea în UE și continuarea progreselor în ceea ce privește reformele electorale, parlamentare și ale administrației publice.

Uniunea Europeană se întemeiază pe valori și principii comune, printre care se numără respectarea **drepturilor fundamentale**. Toate țările din Balcanii de Vest și Turcia trebuie să realizeze noi reforme pentru a se asigura că principiile libertății de exprimare și protecția drepturilor persoanelor care aparțin minorităților, inclusiv ale romilor, sunt respectate în practică, nu doar consacrate în legislație. Sunt necesare măsuri mai solide pentru a proteja alte grupuri vulnerabile împotriva discriminării, în special pe motive de orientare sexuală.

Relațiile de bună vecinătate și cooperarea regională sunt elemente esențiale ale procesului de stabilizare și de asociere. Evoluțiile din Serbia și Kosovo, în special, au arătat că țările pot realiza progrese pentru a trece peste moștenirea lăsată de conflictul recent, în conformitate cu

principiul de bază pe care se întemeiază Uniunea Europeană. **Cooperarea regională** trebuie consolidată în continuare, astfel încât să fie favorabilă incluziunii și să fie asumată la nivel regional. Comisia sprijină pe deplin activitatea Procesului de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEECp) și a Consiliului de Cooperare Regională, inclusiv strategia regională pentru 2020. Trebuie să se depună noi eforturi pentru a depăși **diferențele bilaterale** atât dintre țările incluse în procesul de aderare, cât și cu statele membre. Problemele bilaterale trebuie soluționate de părțile implicate într-un stadiu cât mai incipient posibil și nu ar trebui să blocheze procesul de aderare.

În 2014 are loc lansarea celui de al doilea **Instrument de asistență pentru preaderare**. În cadrul IPA II, UE va continua să acorde țărilor implicate în procesul de aderare sprijin substanțial în vederea pregătirii lor pentru aderare, fondurile pentru perioada 2014-2020 (11,7 miliarde EUR la prețuri curente) ridicându-se la un nivel comparabil cu cel stabilit în actualul cadru financiar. IPA II va sprijini, de asemenea, cooperarea regională și transfrontalieră. IPA II se va axa pe domenii de interes comun, în special pentru a sprijini reformele în domeniul statului de drept și punerea în aplicare a acestora într-un mod durabil, pentru a întări instituțiile democratice și buna guvernare, precum și pentru a consolida dezvoltarea socioeconomică.

Lansarea IPA II reprezintă, de asemenea, o ocazie de a asigura o legătură și mai strânsă între strategia de extindere și prioritățile de asistență. IPA II introduce o serie de inovații semnificative, în special prin faptul că pune accentul pe definirea politicilor și a strategiilor pe termen lung într-un număr limitat de sectoare prioritare, care vor fi aliniate la nevoile și la capacitățile fiecărei țări. Se vor stabili obiective clare și indicatori realiști, care vor fi legate de asistența sectorială multianuală. Dacă respectă standardele necesare în materie de gestionare a finanțelor publice, țările vor putea beneficia de sprijin bugetar, un stimulente suplimentar pentru reformă. Vor fi disponibile stimulente pentru țările care avansează pe calea reformelor naționale. În cazul unei performanțe nesatisfăcătoare, fondurile vor fi realocate. Gestionarea programelor IPA va fi și mai mult raționalizată, în special prin proiecte mai puține și de o amploare mai mare.

Toate țările implicate în procesul de aderare au o **perspectivă europeană clară**. Progresele în direcția aderării la UE depind de măsurile luate de fiecare țară în vederea îndeplinirii criteriilor stabilite, pe baza principiului meritelor proprii. Acest lucru este esențial pentru credibilitatea politicii de extindere și pentru a încuraja țările să continue reformele de mare amploare. În același timp, este esențial ca statele membre, alături de instituțiile UE, să conducă o dezbatere în cunoștință de cauză cu privire la impactul economic, social și politic al politicii de extindere. Acestea au un rol esențial de a prezenta cetățenilor realitatea cu privire la politica de extindere și de a-i informa, totodată, cu privire la avantajele acesteia, printre care se numără contribuția sa majoră la pace, securitate și prosperitate, precum și de a răspunde tuturor preocupărilor pe care le-ar putea exprima cetățenii.

II. PRINCIPALELE PROVOCĂRI

În prezenta comunicare, Comisia subliniază o serie de provocări-cheie pentru Balcanii de Vest și Turcia: guvernarea economică și competitivitatea, statul de drept, funcționarea instituțiilor care garantează democrația, drepturile fundamentale și, în cazul Balcanilor de Vest, depășirea moștenirii din trecut. Aceste provocări sunt esențiale pentru criteriile de la Copenhaga și pentru condițiile impuse de procesul de stabilizare și de asociere. De asemenea, măsurile de abordare a acestor provocări se consolidează reciproc. De exemplu, promovarea statului de drept și garantarea drepturilor fundamentale sporesc securitatea juridică și contribuie în mod semnificativ, împreună cu integrarea regională aprofundată, la sprijinirea dezvoltării economice și a competitivității.

a) Guvernanța economică și competitivitatea

În ultimii trei ani, UE și-a consolidat în mod semnificativ guvernanța economică. În cadrul semestrului european, statele membre își coordonează politicile bugetare și structurale înainte ca parlamentele din fiecare stat să adopte bugetele naționale. Instrumentele dialogului economic cu țările implicate în procesul de aderare sunt în curs de a fi adaptate treptat la noile provocări și mecanisme de coordonare din cadrul UE. Țările au fost deja invitate să pună mai mult accentul pe sustenabilitatea poziției lor externe și pe principalele obstacole structurale din calea creșterii economice. În prezent, este important ca principalele instrumente ale UE să se reflecte mai mult în dialogul economic, având în vedere nivelul de integrare economică și financiară în UE a țărilor implicate în procesul de aderare.

UE reprezintă destinația a aproximativ 60 % din exporturile provenite din Balcanii de Vest. De asemenea, UE este de departe cel mai important furnizor de investiții străine directe (ISD). Băncile din UE domină sectorul financiar, mai puțin în Turcia. Accesul la piața unică a UE pentru bunuri și servicii reprezintă un instrument important de creștere. Redresarea economică din UE va avea, de asemenea, un impact pozitiv mai ales asupra Balcanilor de Vest. Conform celor mai recente previziuni ale Comisiei, Balcanii de Vest ar trebui să înregistreze o creștere de 2 % în 2013. Previziunile pentru Turcia sunt de 3,2 %, ceea ce indică revenirea la rate de creștere mai mari după o încetinire relativă în 2012.

Un nivel moderat de redresare în Balcanii de Vest nu este o garanție pentru creșterea durabilă și pentru convergență. Toate țările implicate în procesul de aderare se confruntă în continuare cu provocări importante în ceea ce privește reformele economice, competitivitatea și crearea de locuri de muncă:

- în timp ce Turcia este o economie de piață funcțională, nicio țară din Balcanii de Vest implicată în procesul de aderare nu se bucură de acest statut;
- sistemele de gestionare a finanțelor publice trebuie consolidate în mod semnificativ pentru a reduce riscul de fraudă și de corupție;
- statul de drept trebuie să fie îmbunătățit în mod semnificativ pentru a oferi agenților economici o mai mare securitate juridică și pentru a spori încrederea investitorilor;
- este necesar ca reformele structurale să fie prioritare și competitivitatea să fie întărită pentru a sprijini consolidarea bugetară și pentru a reduce dezechilibrele externe ridicate, precum și nivelul ridicat al șomajului din toate țările, acesta situându-se, în Balcanii de Vest, la o medie de peste 20 %. Există diferențe regionale importante în interiorul acestor țări, care se confruntă cu niveluri mai ridicate ale sărăciei în zonele rurale.

Se propune o nouă abordare pentru a ajuta țările implicate în procesul de aderare să se ocupe cu prioritate de elementele economice fundamentale și să îndeplinească criteriile economice. Țările vor fi invitate să consolideze politica economică și guvernanța acesteia prin pregătirea coordonată a unei strategii naționale de reformă economică formată din două elemente: un program macroeconomic și bugetar și un program de reforme structurale și de competitivitate. Aceste aspecte vor fi abordate atât în cadrul dialogului bilateral, cât și al dialogului multilateral cu țările vizate:

- pentru programul macroeconomic și bugetar, se vor utiliza în continuare instrumentele existente, și anume programele economice de preaderare pentru țările candidate și programele economice și bugetare pentru țările potențial candidate. Pentru a îmbunătăți supravegherea, Consiliului comun ECOFIN cu țările candidate va fi invitat să prezinte orientări politice cu obiective mai bine direcționate prin intermediul

recomandărilor specifice fiecărei țări, precum și să realizeze o examinare anuală și să stabilească un bilanț privind punerea în aplicare a politicilor;

- un element nou este faptul că țările vor fi invitate să elaboreze programe de reformă structurală și de competitivitate. Aceste programe vor fi pregătite în paralel cu programele bugetare, dar vor face apoi obiectul unei reexaminări în cadrul organismelor relevante ale acordului de stabilizare și de asociere, în special în domenii precum industria, concurența, piața internă, cercetarea, educația, transportul, energia și mediul. În plus, cu ocazia rapoartelor intermediare de toamnă, Comisia va prezenta orientări clare privind reformele necesare pentru realizarea unor progrese suplimentare în îndeplinirea criteriilor economice.

Comisia va stabili, de asemenea, un dialog privind gestionarea finanțelor publice cu țările implicate în procesul de aderare, care va sprijini, printre altele, realizarea de progrese pentru îndeplinirea criteriilor economice. Țările vizate vor trebui să elaboreze planuri de acțiune în acest domeniu, care vor fi monitorizate de Comisie. Progresele înregistrate în ceea ce privește gestionarea eficace a finanțelor publice vor oferi, de asemenea, posibilitatea de a beneficia de sprijin bugetar sectorial, astfel cum se prevede în cadrul IPA II.

Comisia va continua această abordare în strânsă cooperare cu instituțiile financiare internaționale relevante și va oferi asistență tehnică regională cuprinzătoare în acest sens. În recomandările Comisiei privind criteriile economice vor fi prezentate orientări în ceea ce privește domeniul de aplicare al acestui tip de asistență tehnică.

Alte măsuri de stimulare a competitivității, a investițiilor, a creșterii economice și a locurilor de muncă

Sprijinul Comisiei pentru dezvoltarea economică durabilă în Balcanii de Vest depășește cadrul stabilizării macroeconomice și al obținerii statutului de economie de piață funcțională. De la începutul crizei, Comisia a insistat asupra faptului că trebuie să se depună mai multe eforturi pentru a ieși din situația socioeconomică dificilă, abordându-se în special problema nivelului ridicat al șomajului. Comisia a subliniat, de asemenea, necesitatea de a sprijini investițiile în infrastructură în Balcanii de Vest. Rețelele transfrontaliere de transport, energie și comunicații sunt insuficient dezvoltate. Având în vedere dimensiunea economiilor din Balcanii de Vest, este esențial să se asigure o integrare mai strânsă. Cooperarea economică regională a fost recunoscută drept o oportunitate pentru creștere și o bază pentru cooperarea politică și pentru relațiile de bună vecinătate. Liberalizarea preconizată a serviciilor în cadrul Acordului central european de comerț liber (CEFTA) ar sprijini și mai mult acest obiectiv. Dezvoltarea capitalului uman și fizic în zonele rurale și adoptarea în continuare a standardelor UE în sectorul agroalimentar vor contribui la competitivitatea sectorului agricol regional.

Comisia a inițiat deja un nou dialog cu Turcia și Serbia în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și programele de reformă socială. Vor urma dialoguri cu fosta Republică iugoslavă a Macedoniei și cu Muntenegru. În țările potențial candidate situația socioeconomică este mai dificilă decât în țările candidate și va fi nevoie de sprijin suplimentar pentru a consolida capacitatea administrativă în vederea facilitării participării la noul proces. Țările potențial candidate vor fi invitate treptat la noul dialog. În 2014, va fi programată o asistență tehnică amplă care va pune accentul pe țările potențial candidate. Comisia va continua să dezvolte platforma pentru Balcanii de Vest în domeniul educației și formării în scopul de a reduce lacunele în materie de competențe și de a îmbunătăți sistemele de educație.

Sub auspiciile Consiliului de Cooperare Regională (CCR), grupurile regionale instituite în cadrul Agendei de la Salonic au început să abordeze prioritățile Strategiei Europa 2020. O strategie regională pentru 2020 este în curs de elaborare. Trebuie depuse mai multe eforturi pentru a spori gradul de sensibilizare și capacitatea grupurilor regionale, care sunt în prezent

dispersate, astfel încât acestea să se poată implica în mod regulat în evaluări inter pares și să poată formula recomandări. CCR va trebui să dezvolte un mecanism public de monitorizare. Concluziile grupurilor și ale mecanismului de monitorizare vor fi luate în considerare de Comisie în cadrul dialogului economic și în procesul de programare IPA.

Reformele care conduc la îndeplinirea criteriilor economice vor fi, de asemenea, sprijinite prin intermediul Cadrului de investiții pentru Balcanii de Vest (CIBV). CIBV joacă un rol din ce în ce mai important în pregătirea și susținerea investițiilor imperios necesare pentru stimularea creșterii și a creării de locuri de muncă. În cadrul CIBV, Comisia, donatorii bilaterali și instituțiile financiare internaționale oferă un sprijin în valoare de 4 miliarde EUR pe an pentru investiții în domenii cum ar fi transporturile, energia, mediul, schimbările climatice, precum și dezvoltarea sectorului social și a sectorului privat/IMM-urilor; pentru acesta din urmă, Comisia cofinanțează o platformă pentru IMM-urile din Balcanii de Vest în vederea îmbunătățirii accesului IMM-urilor la finanțare prin intermediul garanțiilor și al capitalului de risc.

Îmbunătățirea interconectării în domeniul transporturilor și al energiei între UE și țările implicate în procesul de aderare va reprezenta o prioritate esențială pentru promovarea creșterii economice durabile, a ocupării forței de muncă, a comerțului și a schimburilor culturale. Comisia subliniază importanța continuării dezvoltării unor infrastructuri energetice transeuropene și a cooperării cu Comunitatea Energiei. Viitorul Tratat de instituire a unei Comunități a transporturilor va promova integrarea piețelor și a infrastructurilor de transport terestru, ajutând în același timp țările din Balcanii de Vest să pună în aplicare standardele UE în domeniul transportului terestru. Comisia a revizuit rețelele transeuropene ale UE în domeniul transporturilor (TEN-T) și al energiei (TEN-E) în vederea îmbunătățirii legăturilor cu țările vizate de politicile de extindere și de vecinătate. În acest sens, Comisia a adoptat o listă de proiecte de interes comun pentru dezvoltarea infrastructurii energetice transeuropene. O listă de proiecte de interes pentru Comunitatea Energiei ar trebui să fie adoptată în cadrul următorului Consiliu ministerial al Comunității Energiei.

Cooperarea cu Turcia se va intensifica, nu în ultimul rând datorită poziției sale strategice și a potențialului său ca hub energetic. În 2013, Turcia a ratificat Acordul privind gazoductul trans-anatolian care vizează conectarea cu gazoductul trans-adriatic și transportul gazelor naturale către UE dinspre regiunea Mării Caspice prin Turcia. În acest context, consolidarea cooperării dintre UE și Turcia în domeniul energiei, precum și progresele relevante în cadrul negocierilor de aderare ar facilita și mai mult progresele în vederea interconectării și a integrării piețelor energetice ale UE și Turciei. Comisia așteaptă cu interes o evaluare a Băncii Mondiale cu privire la uniunea vamală UE-Turcia. Această evaluare, contractată de Comisia Europeană, va prezenta recomandări privind îmbunătățirea funcționării acestei uniunii și posibila extindere a domeniului său de aplicare.

Pentru a sprijini activitățile legate de provocările de mai sus, Comisia:

- va invita țările implicate în procesul de aderare să pregătească o strategie de reformă economică națională care să cuprindă două elemente: programul macroeconomic și bugetar existent și un nou program de reforme structurale și de competitivitate. Acest proces va duce la formularea unor recomandări specifice fiecărei țări și a unor orientări clare privind acțiunile necesare pentru realizarea de progrese suplimentare pentru a deveni o economie de piață funcțională și pentru a îmbunătăți competitivitatea;
- va lansa un dialog cu țările vizate cu privire la cerințele necesare pentru respectarea standardelor de gestionare a finanțelor publice, ceea ce va pregăti terenul pentru un posibil sprijin bugetar în cadrul IPA;
- va oferi asistență tehnică amplă în strânsă cooperare cu alte organizații internaționale.

În perioada 2007-2013, s-a oferit asistență de preaderare în valoare de până la 190 de milioane EUR pentru consolidarea capacităților instituționale ale administrațiilor publice în domenii precum gestionarea fondurilor publice, politica economică și bugetară și statisticile, precum și a capacităților instituționale ale băncilor naționale.

În cadrul IPA II, Comisia va continua să sprijine reformele care urmăresc îndeplinirea criteriilor economice și dezvoltarea socioeconomică, inclusiv prin intermediul Cadrului de investiții pentru Balcanii de Vest (CIBV), acordând prioritate îmbunătățirii interconectării în domeniul transporturilor și al energiei între UE și țările implicate în procesul de aderare, și va furniza asistență tehnică pentru a sprijini guvernanta economică, dialogul privind ocuparea forței de muncă și aspectele sociale, obiectivele CCR privind o strategie regională pentru 2020, precum și agricultura și dezvoltarea rurală.

b) Statul de drept

Statul de drept este o valoare fundamentală care stă la baza UE. Menirea Uniunii Europene, de la începuturi până la cele mai recente episoade de aderare, este de a proteja o serie întreagă de valori, cum ar fi statul de drept. Statul de drept rămâne o prioritate pentru UE și se află **în centrul procesului de aderare**, ca pilon-cheie al criteriilor politice de la Copenhaga. Țările care aspiră să adere la Uniune trebuie să stabilească și să promoveze, încă de la început, funcționarea corespunzătoare a instituțiilor de bază, necesară pentru asigurarea statului de drept. Statul de drept sprijină mediul de afaceri prin asigurarea securității juridice pentru operatorii economici și prin stimularea investițiilor, a locurilor de muncă și a creșterii economice. Combaterea criminalității organizate și a corupției este esențială în lupta împotriva infiltrării rețelelor infracționale în sistemul economic, juridic și politic. În majoritatea țărilor implicate în procesul de aderare sunt necesare reforme judiciare favorabile incluziunii, transparente și ambițioase pentru garantarea unor sisteme judiciare independente, imparțiale, eficiente și responsabile. Trebuie să se acorde o atenție deosebită numirii și evaluării judecătorilor, precum și procedurilor disciplinare aplicabile acestora. Se impune, de asemenea, necesitatea instituirii unor cadre mai solide pentru combaterea corupției și a criminalității organizate, care reprezintă în continuare o problemă gravă în multe țări implicate în procesul de aderare. Trebuie depuse eforturi pentru se obțină rezultate consecvente și substanțiale în acest domeniu pe baza unor proceduri de investigație și de urmărire penală și a unor hotărâri judecătorești eficiente, eficace și nepărtinitoare în cauzele de la toate nivelurile, inclusiv în cele de corupție la nivel înalt.

Procesul de **liberalizare a vizelor** a oferit țărilor din Balcanii de Vest stimulente pentru a lua măsuri semnificative în vederea reformării aspectelor care au cele mai strânse legături cu procesul de liberalizare a vizelor. Aceste reforme au consolidat guvernanta internă. Țările vizate trebuie să își intensifice eforturile de consolidare a acestor reforme și să pună în aplicare măsuri pentru a preveni utilizarea abuzivă a regimului de liberalizare a vizelor, astfel cum a subliniat și a recomandat Comisia în rapoartele sale de monitorizare a situației după liberalizarea vizelor. Comisia va prezenta al patrulea raport de acest tip până la sfârșitul anului 2013. Migrația și aspectele legate de gestionarea frontierelor vor fi în continuare teme abordate în forurile corespunzătoare, cum ar fi în cadrul ASA, precum și în capitolul 24 „Justiție, libertate și securitate”.

Este în curs de aplicare o **nouă abordare în privința negocierilor de aderare** în capitolele „Sistemul judiciar și drepturile fundamentale” și „Justiție, libertate și securitate”. Pe baza învățămintelor desprinse din experiența trecută, noua abordare introduce necesitatea de a obține rezultate pozitive solide în ceea ce privește aplicarea reformelor pe parcursul întregului proces. Abordarea acestor aspecte la începutul negocierilor oferă țărilor implicate în procesul de aderare o perioadă maximă de timp în care să asigure faptul că reformele sunt adânc înrădăcinate și ireversibile. Noua abordare este aplicată în momentul de față în cadrul

negocierilor cu *Muntelegru*, care a elaborat planuri de acțiune cuprinzătoare ca bază pentru deschiderea negocierilor privind aceste capitole. În urma invitației formulate în acest sens de Consiliul European din iunie 2013, noua abordare este pe deplin integrată în cadrul de negociere cu *Serbia*, iar monitorizarea capitolelor 23 și 24 este în curs de desfășurare.

Statul de drept reprezintă, de asemenea, o temă esențială în **relațiile UE cu celelalte țări implicate în procesul de aderare**. Dialogul la nivel înalt privind aderarea desfășurat de Comisia cu *fosta Republică iugoslavă a Macedoniei* abordează în continuare aspecte legate de statul de drept. O serie de priorități-cheie formulate în avizul Comisiei din 2010 care stabilește condițiile pentru deschiderea negocierilor de aderare cu *Albania* sunt legate de statul de drept. Comisia sprijină reforma sistemului judiciar în cadrul dialogului său structurat în materie de justiție cu *Bosnia și Herțegovina* și poartă, totodată, un dialog structurat privind statul de drept cu *Kosovo*, axat pe lupta împotriva criminalității organizate și a corupției și pe reforma sistemului judiciar. Statul de drept reprezintă, de asemenea, o prioritate a agendei pozitive cu Turcia.

Pentru a sprijini activitățile legate de provocările de mai sus, Comisia:

- va pune în aplicare noua abordare în ceea ce privește capitolele „Sistemul judiciar și drepturile fundamentale” și „Justiție, libertate și securitate” cu Muntelegru și Serbia și va continua să facă din statul de drept o prioritate prin intermediul dialogurilor cu obiective specifice pe care le desfășoară cu celelalte țări implicate în procesul de aderare;
- va asigura coordonarea cu agențiile europene relevante (în special cu Europol, Eurojust și Frontex) și va încuraja consolidarea cooperării dintre aceste agenții și țările implicate în procesul de aderare, inclusiv prin încheierea unor acorduri operaționale cu Europol;
- va consolida sprijinul acordat reformelor legate de statul de drept prin intermediul IPA II, atât la nivel național, cât și la nivel regional, pentru a asigura ancorarea reformelor în aceste domenii-cheie și un schimb eficient de bune practici în ceea ce privește obținerea de rezultate pozitive în combaterea criminalității organizate și a corupției.

În perioada 2007-2013, s-a acordat asistență de preaderare în valoare de peste 800 de milioane EUR pentru a se îmbunătăți sectorul justiției, independența sistemului judiciar, lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, precum și gestionarea și securitatea frontierelor. **În cadrul IPA II**, se vor elabora strategii sectoriale care vor pune accentul în special pe dezvoltarea unor sisteme judiciare independente, eficiente și profesioniste, pe sprijinirea dezvoltării unui cadru solid la nivel național și regional și pe obținerea de rezultate pozitive în punerea în aplicare a măsurilor de luptă împotriva criminalității organizate și a corupției. Printre acestea se numără măsurile de prevenire și punerea la dispoziția organismelor de aplicare a legii a unor instrumente juridice și de investigare eficiente, asigurând în special capacitatea acestora de a efectua investigații financiare.

c) Funcționarea instituțiilor care garantează democrația

Criteriile politice de la Copenhaga impun țărilor candidate obligația de a asigura stabilitatea instituțiilor care garantează democrația. Funcționarea corespunzătoare a instituțiilor de bază, cum ar fi parlamentul național, guvernul sau administrația publică, este vitală. Transparența, responsabilitatea și eficacitatea instituțiilor și a administrațiilor publice, inclusiv acordarea unei atenții sporite nevoilor cetățenilor și ale întreprinderilor, trebuie să devină o prioritate în majoritatea țărilor implicate în procesul de aderare. Trebuie depuse mai multe eforturi pentru a consolida democrația participativă și pentru a crea platforme naționale pentru reformele legate de UE, care să asigure că partidele și societatea în ansamblul său ajung la un consens în vederea sprijinirii reformelor majore necesare. Țările vizate trebuie să găsească, de asemenea, un echilibru adecvat între **administrațiile publice de la nivel central, regional și local** care

să sprijine cât mai bine punerea în aplicare a reformelor și furnizarea de servicii către cetățeni. Rolul autorităților regionale și locale în procesul de aliniere la UE și în eventuala aplicare a normelor UE este, de asemenea, esențial.

Instituțiile democratice rămân fragile în mai multe țări implicate în procesul de aderare. Lipsește o cultură a consensului, iar rolul **parlamentelor naționale** este insuficient dezvoltat. Democrația nu înseamnă numai desfășurarea de alegeri libere și corecte, ci și instituții puternice și responsabile și procese participative concentrate în jurul parlamentelor naționale. Controlul parlamentar este adesea subminat de recurgerea excesivă la proceduri de urgență pentru elaborarea legislației, de sisteme și proceduri nesatisfăcătoare în comisiile parlamentare și de consultarea insuficientă a părților interesate, contribuțiile din partea experților fiind minime.

Alegerile electorale sunt prea des considerate o ocazie de a dobândi controlul politic asupra instituțiilor statului, ceea ce depășește cu mult cadrul legitim normal de transfer al puterii politice pe care îl presupune o schimbare a administrației. În multe cazuri, chiar și pozițiile cu o importanță relativ scăzută în administrația publică sunt practic politizate, ceea ce subminează atât capacitatea, cât și responsabilitatea administrațiilor. **Reforma administrației publice** este crucială și trebuie să vizeze consolidarea profesionalismului și depolitizarea funcției publice. Este deosebit de important să se integreze principiile bazate pe merit, să se combată corupția și să se garanteze proceduri administrative adecvate, inclusiv în ceea ce privește resursele umane.

Societatea civilă și cetățenii, în special tinerii, sunt prea des marginalizați în chestiunile politice de zi cu zi. Trebuie dezvoltat în continuare dialogul dintre factorii de decizie și părțile interesate. O societate civilă care dispune de mijloacele necesare reprezintă o componentă esențială a oricărui sistem democratic. Aceasta sporește responsabilitatea politică și coeziunea socială, prin aprofundarea gradului de înțelegere a reformelor legate de aderare și a caracterului incluziv al acestora, precum și prin sprijinirea reconcilierii în societăți scindate de conflicte. În unele cazuri, trebuie instituit un mediu mai favorabil și mai propice care să îmbunătățească condițiile pentru dialogul privind politicile și contribuțiile imparțiale la procesul de luare a deciziilor, pe baza unor statistici de bună calitate furnizate de institute statistice naționale independente. Trebuie asigurate independența și eficacitatea organismelor-cheie, cum ar fi **instituția avocatului poporului** și **instituțiile publice de audit**, iar recomandările acestora trebuie să fie urmate în mod corespunzător.

Pentru a sprijini activitățile legate de provocările de mai sus, Comisia:

- va coopera mai intens cu organizațiile internaționale precum Consiliul Europei, OSCE/ODIHR și OCDE (SIGMA) pentru a sprijini reforma electorală și parlamentară; va continua să promoveze cooperarea parlamentelor naționale din regiune cu parlamentele din statele membre ale UE și cu Parlamentul European;
- va acorda reformei administrației publice un grad de prioritate mai ridicat în procesul de aderare, punând un accent deosebit pe transparență, pe depolitizare și pe proceduri de recrutare bazate pe merit;
- va pune accentul în mai mare măsură pe societatea civilă, inclusiv pe consolidarea capacităților și pe încurajarea creării unui mediu favorabil dezvoltării acesteia, precum și pe o mai mare implicare în reforme a părților interesate, inclusiv prin sporirea transparenței în legătură cu acțiunile și cheltuielile guvernului;
- va promova participarea pe scară largă la procesul de aderare, pe baza exemplului pozitiv dat de Muntenegru, și va încuraja un grad maxim de transparență în ceea ce privește manipularea documentelor relevante.

În perioada 2007-2013, s-a acordat asistență de preaderare în valoare de peste 30 de milioane EUR pentru a consolida, printre altele, capacitatea adunărilor parlamentare naționale, a instituției avocatului poporului și a instituțiilor naționale de audit. În aceeași perioadă, organizațiile societății civile au beneficiat de sprijin în valoare de aproape 190 de milioane EUR în cadrul IPA și de peste 35 de milioane EUR în cadrul Instrumentului european pentru democrație și drepturile omului (IEDDO). **În cadrul IPA II**, Comisia va sprijini consolidarea instituțiilor democratice, buna guvernare, inclusiv instituția avocatului poporului, și reforma administrației publice, inclusiv prin proiecte de înfrățire în domeniile menționate anterior. De asemenea, Comisia va analiza posibilitățile de a oferi mijloace de acțiune și de a sprijini în continuare următoarea generație de responsabili politici, funcționari publici și lideri, inclusiv prin programe de vizite mai bine orientate și printr-un posibil sistem de burse al UE. Comisia va continua să sprijine, de asemenea, consolidarea capacităților societății civile, inclusiv prin intermediul facilității pentru societatea civilă, și va acorda societății civile un rol mai important în programarea strategică a IPA II.

d) Drepturile fundamentale

Drepturile civile, politice, sociale și economice, precum și drepturile persoanelor care aparțin minorităților, sunt elemente semnificative în majoritatea țărilor implicate în procesul de aderare. Drepturile fundamentale sunt în general garantate prin lege în țările implicate în procesul de aderare, dar în multe cazuri nu sunt puse în aplicare în practică. Trebuie să se depună mai multe eforturi pentru îmbunătățirea statutului femeilor și asigurarea egalității de gen, pentru punerea în aplicare a drepturilor copiilor și pentru sprijinirea persoanelor cu handicap.

În cazul mai multor țări incluse în procesul de aderare există în continuare preocupări serioase cu privire la libertatea de exprimare. Minoritățile etnice, în special romii, se confruntă cu numeroase dificultăți, în ciuda existenței unor cadre juridice care le protejează drepturile. Este important să se consolideze un cadru coerent privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și ale xenofobiei în domenii precum mass-media audiovizuală, sportul, politica, educația și internetul. Discriminarea pe motive de orientare sexuală este, de asemenea, larg răspândită. Aceste grupuri vulnerabile se confruntă, de asemenea, cu ostilitate din partea societății, care se poate transforma în discursuri de incitare la ură, acte de violență și intimidare.

În comunicarea din acest an, Comisia pune accentul în mod deosebit pe libertatea de exprimare, pe situația romilor și pe poziția persoanelor LGBTI. Comisia colaborează îndeaproape cu organizațiile internaționale și regionale relevante, în special cu Consiliul Europei și cu OSCE, în ceea ce privește aceste aspecte legate de drepturile fundamentale. Pentru a sprijini eforturile acestora în vederea respectării depline a drepturilor fundamentale, Comisia propune ca țările candidate să participe ca observatori în cadrul Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene.

- Libertatea de exprimare

Comisia a stabilit că libertatea de exprimare și mass-media reprezintă o prioritate în cadrul procesului de aderare la UE și al sprijinului nostru financiar și tehnic. În iunie 2013, Comisia a organizat împreună cu Parlamentul European **conferința Speak-Up!2** la care au participat sute de părți interesate importante din sectorul media, din societatea civilă și din rândul autorităților naționale.

Țările implicate în procesul de aderare se caracterizează, în majoritatea cazurilor, prin peisaje mediatice pluraliste. Cu toate acestea, conferința Speak-Up!2 a confirmat necesitatea de a aborda urgent o serie de provocări importante. Cazurile de **violență și intimidare a jurnaliștilor** constituie o problemă persistentă care duce la autocenzură. Autoritățile trebuie

să își intensifice eforturile în ceea ce privește anchetarea cazurilor noi și a celor din trecut și să se asigure că se aplică sancțiuni disuasive împotriva făptașilor. Dezincriminarea **calomniei** reprezintă un pas decisiv în direcția protejării jurnalismului liber și critic în Europa de Sud-Est. Cu toate acestea, continuă urmărirea penală împotriva jurnaliștilor. Se impune necesitatea de a dezvolta sistemul judiciar și de a oferi formare în cadrul acestuia pentru a preveni abuzurile puterii de stat.

Ingerința puterii politice în libertatea presei reprezintă un motiv serios de îngrijorare. Trebuie depuse mai multe eforturi pentru a asigura independența politică și financiară a **organismelor publice de radiodifuziune și televiziune** din Balcanii de Vest. Cel mai bun mijloc în acest sens constă în asigurarea unei finanțări durabile și a unor reguli transparente pentru numirea membrilor consiliului de administrație, precum și a unui angajament puternic la nivel național în ceea ce privește realizarea reformelor necesare. În majoritatea țărilor implicate în procesul de aderare, **agențiile de reglementare** nu funcționează în mod satisfăcător. În plus, nu există o **autoreglementare funcțională în sectorul mass-mediei**, iar instituțiile din acest sector trebuie să depună mai multe eforturi pentru a-și îmbunătăți guvernanta internă. Se impune, de asemenea, necesitatea de luptă împotriva **presiunii economice informale asupra sectorului mass-mediei**, inclusiv prin asigurarea **transparenței în ceea ce privește proprietatea mijloacelor de comunicare**, prin prevenirea concentrării excesive și prin aplicarea de norme transparente privind achizițiile publice pentru publicitatea guvernamentală. De asemenea, în instituțiile din domeniul mass-mediei, legislația muncii trebuie să fie pusă în aplicare în mod corespunzător.

Pentru a sprijini activitățile legate de aceste provocări, Comisia:

- va promova libertatea de exprimare și libertatea presei și va sublinia importanța acestui aspect pentru aderarea la UE în cadrul dialogurilor politice pe care le desfășoară în mod regulat cu țările implicate în procesul de aderare;
- se va asigura că libertatea de exprimare și libertatea presei reprezintă o prioritate constantă abordată în capitolul 23 „Sistemul judiciar și drepturile fundamentale” și în capitolul 10 „Societatea informațională și media”;
- va acorda un premiu pentru excelență în domeniul jurnalismului de investigație începând din 2014.

În perioada 2007-2013, s-a acordat asistență de preaderare în valoare de peste 27 de milioane EUR pentru a ajuta țările să depășească provocările legate de libertatea de exprimare. **În cadrul IPA II**, Comisia va elabora, în colaborare cu parteneri-cheie (cum ar fi Consiliul European, OSCE, OCDE), o strategie pe termen lung privind asistența financiară acordată de UE pentru libertatea de exprimare.

- Romii

În Europa sunt între 10 și 12 milioane de romi, din care aproximativ 4 milioane în Turcia și 1 milion în Balcanii de Vest. În întreaga Europă, **situația majorității comunităților rome este un motiv serios de îngrijorare**. Romii sunt foarte adesea victime ale rasismului, ale discriminării și ale excluziunii sociale și trăiesc în condiții de sărăcie extremă, fără a beneficia de acces suficient la asistență medicală, la educație și formare, la locuințe și la locuri de muncă. Având în vedere condițiile dificile cu care se confruntă, un număr semnificativ de romi părăsesc regiunea și solicită azil în unele state membre ale UE. Majoritatea acestor cereri sunt, în final, refuzate. Această situație nu este sustenabilă.

Un cadru pentru strategiile naționale de integrare a romilor este în vigoare din 2011 la nivel european. Punând accentul pe reducerea sărăciei, a excluziunii sociale și a discriminării romilor, obiectivele și principiile acestui cadru sunt relevante și pentru țările implicate în

procesul de aderare, care trebuie să depună mult mai multe eforturi pentru a facilita incluziunea socială și economică a romilor, precum și pentru a dezvolta **strategii naționale privind romii** și a asigura punerea în aplicare, monitorizarea și controlul adecvate ale acestora. Incluziunea romilor trebuie să devină o prioritate națională, nu doar în documentele de strategie, ci și în angajamentele concrete asumate pe teren, care să includă măsuri de sporire a accesului la **educație**, de stimulare a **ocupării forței de muncă** și de îmbunătățire a condițiilor în materie de **sănătate** și de **locuințe**, în special prin asigurarea accesului la utilități publice, precum apa și electricitatea. Trebuie abordată problema **documentelor de stare civilă** și a înscrierii romilor în registrele naționale.

Incluziunea romilor rămâne un obiectiv-cheie și va deveni o provocare politică din ce în ce mai importantă dacă nu se iau măsuri ferme. În acest scop, este nevoie de o abordare coordonată bazată pe o **voință politică** puternică la toate nivelurile, în special din partea **autorităților municipale** și a guvernelor naționale din țările vizate, precum și de o schimbare a mentalităților în rândul populațiilor majoritare. **Liderii romilor** trebuie, de asemenea, să își îndeplinească rolul, prin promovarea unei rate mai mari de înscriere în registrele naționale, prin garantarea participării la învățământul obligatoriu și prin limitarea fluxurilor de solicitanți de azil. Autoritățile locale trebuie să fie dispuse să asigure școlarizarea și să abordeze problema rezistenței din partea populației majoritare în ceea ce privește programele comune de educație, inclusiv prin crearea unei legături între acordarea alocațiilor sociale și școlarizare.

Comisia colaborează îndeaproape cu fiecare dintre țările implicate în procesul de aderare pentru a trece în revistă progresele înregistrate în punerea în aplicare a principalelor angajamente asumate pentru promovarea unei incluziuni mai mari a comunității rome. Trebuie sporită coerența sprijinului acordat romilor în țările implicate în procesul de aderare cu măsurile întreprinse la nivelul UE.

Pentru a sprijini activitățile legate de provocările de mai sus, Comisia:

- va sprijini și va încuraja reuniunile la nivel național ca urmare a seminariilor din 2011, cu o monitorizare riguroasă a punerii în aplicare a concluziilor operaționale prin intermediul comitetelor naționale de monitorizare;
- va spori fondurile alocate din IPA și va direcționa mai bine această finanțare printr-o „facilitate” pentru romi care să finanțeze măsurile convenite în cadrul seminariilor naționale, printr-o cooperare mai bună cu alte organizații internaționale;
- va organiza, în 2014, la Bruxelles, o conferință privind calea de urmat în ceea ce privește romii, în cadrul căreia vor fi decernate premii ONG-urilor care au realizat proiecte inovatoare și de succes în domeniul incluziunii romilor.

În perioada 2007-2013, s-a acordat asistență de preaderare în valoare de peste 100 de milioane EUR pentru a sprijini incluziunea socială și integrarea romilor, inclusiv în ceea ce privește locuințele, în țările implicate în procesul de aderare. **În cadrul IPA II**, Comisia își va direcționa mai bine fondurile și va consolida cooperarea strategică cu părțile interesate externe, prin identificarea celor mai bune practici și prin dezvoltarea acestora. Se va acorda prioritate proiectelor cu un impact direct asupra vieții persoanelor individuale care aparțin comunității romilor, punându-se accentul în special pe educație și pe incluziune socială.

- Persoanele lesbiene, gay, bisexuali, transgen și intersexuale (LGBTI)

Homofobia, discriminarea și infracțiunile săvârșite din ură pe motive de orientare sexuală și de identitate de gen sunt în continuare fenomene răspândite în Balcanii de Vest și în Turcia. Acest lucru este, parțial, rezultatul unor cadre legislative incomplete, dar și al punerii în aplicare într-un mod neconsecvent a dispozițiilor legale în vigoare. Printre încălcările drepturilor se numără discriminarea în domenii precum ocuparea forței de muncă și educația,

incapacitatea anumitor autorități de a garanta libertatea de exprimare și de întrunire, discursurile de incitare la ură, intimidarea și violența fizică, chiar și asasinat.

În iunie 2013, UE a adoptat orientări privind promovarea și protejarea exercitării tuturor drepturilor omului de către persoanele LGBTI în scopul de a oferi îndrumări pentru acțiunile externe ale UE în acest domeniu. Pentru a asigura succesul strategiei din acest domeniu în țările implicate în procesul de aderare este nevoie de un angajament politic ferm din partea guvernelor, a autorităților locale și a organismelor de aplicare a legii în cauză, precum și din partea UE. Autoritățile din țările implicate în procesul de aderare pot juca un rol-cheie în efortul de schimbare a mentalității întregii societăți cu privire la persoanele LGBTI, mentalitate care este adesea, în cel mai bun caz, ambivalentă și, în cel mai rău caz, ostilă.

În Turcia și fosta Republică iugoslavă a Macedoniei, se impune necesitatea de a extinde urgent domeniul de aplicare al **legislației de combatere a discriminării** pentru a include discriminarea pe motive de orientare sexuală și de identitate de gen. În majoritatea țărilor, nu a fost introdusă încă o **legislație privind infracțiunile săvârșite din ură**. Este nevoie de formarea autorităților de aplicare a legii, a instituției avocatului poporului, a judecătorilor și a profesioniștilor din domeniul mass-mediei pentru a spori gradul de sensibilizare cu privire la noua legislație, pentru a **asigura punerea în aplicare corespunzătoare** a acesteia și pentru a contribui la îmbunătățirea înțelegerii. Țările vizate trebuie să urmeze **o abordare de „toleranță zero” în ceea ce privește discursurile de incitare la ură, violența și intimidarea**, să ia măsuri în mod prioritar pentru soluționarea cazurilor din trecut și să fie pregătite să reacționeze cu fermitate la noile cazuri care vor apărea în viitor. Țările vizate trebuie să ia măsuri pentru a **contracara stereotipurile și dezinformarea**, inclusiv în sistemul de învățământ. Valorile culturale sau religioase nu pot fi invocate pentru a justifica vreo formă de discriminare. Libertatea de întrunire și de exprimare ar trebui să fie protejată, mai ales prin tratarea corespunzătoare a paradelor „Gay Pride”, inclusiv în Serbia, unde parada din acest an a fost interzisă, din păcate, pentru al treilea an consecutiv pe motive de securitate.

Pentru a sprijini activitățile legate de provocările de mai sus, Comisia:

- va spori sprijinul politic și vizibilitatea, asigurând, printre altele, abordarea în mod sistematic a acestor aspecte în cadrul forurilor corespunzătoare cu țările implicate în procesul de aderare, precum și în cadrul negocierilor de aderare, stabilirea de priorități politice mai clare și îmbunătățirea monitorizării și a măsurilor de urmărire;
- va organiza în 2014 o conferință la nivel înalt privind LGBTI, cu scopul de a trece în revistă situația actuală și progresele realizate, de a face schimb de bune practici și de a adopta concluzii operaționale;
- va îmbunătăți cooperarea strategică cu părțile interesate externe (organizații internaționale și societatea civilă).

În perioada 2007-2013, s-au alocat peste 2,5 milioane EUR ca sprijin specific pentru aspectele legate de LGBTI, atât prin IPA, cât și prin IEDDO. **În cadrul IPA II**, Comisia își va direcționa mai bine finanțarea, care va viza, printre altele, formarea angajaților din instituțiile publice relevante, inclusiv a judecătorilor și a poliției, și campanii și alte inițiative (atelieri de lucru, evenimente) cu obiective specifice în vederea sporirii gradului de sensibilizare și a toleranței. Comisia își va coordona asistența acordată pentru aceste aspecte, în special cu Consiliul European și cu OSCE.

e) Abordarea problemelor regionale și depășirea moștenirii din trecut

Acordul istoric încheiat în luna aprilie între Belgrad și Pristina creează condițiile pentru construirea unui viitor european comun pentru ambele părți. Acesta pune într-o nouă lumină

celelalte conflicte bilaterale și constituie un exemplu al realizărilor care pot fi obținute prin voință politică, curaj și sprijin din partea UE. În urma multor întâlniri la nivel înalt cu medierea UE, Serbia și Kosovo au ajuns, la 19 aprilie, la un „Prim acord cu privire la principiile care reglementează normalizarea relațiilor”, completat în luna mai cu un plan de punere în aplicare cuprinzător în care se stabilește un calendar precis până la sfârșitul anului 2013. Acest acord a pregătit terenul pentru decizia Consiliului European de a deschide negocierile de aderare cu Serbia, iar Consiliul a aprobat directivele de negociere pentru un acord de stabilizare și de asociere cu Kosovo.

S-au realizat, de asemenea, progrese în ceea ce privește **problemele bilaterale** și în alte zone din regiune, relațiile de bună vecinătate fiind consolidate, ca element esențial al procesului de stabilizare și de asociere. Serbia și Bosnia și Herțegovina și-au intensificat contactele, președintele Serbiei și-a cerut public scuze pentru crimele comise în Bosnia și Herțegovina, iar relațiile dintre Serbia și Croația se desfășoară într-o nouă atmosferă, mai constructivă. Au continuat, de asemenea, contactele bilaterale și multilaterale între țările din regiune în ceea ce privește domenii sensibile, cum ar fi crimele de război, returnarea refugiaților, criminalitatea organizată și cooperarea polițienească. S-au semnat mai multe acorduri între parchetele însărcinate cu crime de război, inclusiv între Bosnia și Herțegovina și atât Croația, cât și Serbia. Obstacolele din calea extradării sunt în curs de eliminare. Reprezentanți ai președinților Bosniei și Herțegovinei, Croației, Muntenegrului, Serbiei și Kosovo s-a reunit în luna septembrie pentru prima dată pentru a discuta statutul inițiativei pentru adevăr și reconciliere (RECOM). Aceștia au ajuns la un acord privind obiectivele și rolul esențial al acestei inițiative. Proiectul regional de locuințe din cadrul procesului de la Sarajevo este în curs de aplicare în Croația, Serbia, Bosnia și Herțegovina și Muntenegru.

Progresele înregistrate trebuie să fie consolidate. Multe probleme bilaterale au rămas nesoluționate, inclusiv în ceea ce privește minoritățile și problemele apărute în urma dezmembrării fostei Iugoslavii, cum ar fi delimitarea frontierelor. Relațiile sunt împovărate de punctele de vedere fundamental opuse cu privire la istoria recentă, precum și de prevalența problemelor interetnice. Liderii politici și din alte domenii trebuie să demonstreze mai multă responsabilitate și să ia o poziție mai fermă pentru a condamna instigarea la ură și orice alte forme de intoleranță în momentul manifestării acestora. Sunt necesare mai multe eforturi pentru a-i trage la răspundere pe autorii crimelor de război, pentru a aborda problemele nerezolvate în ceea ce privește refugiații și persoanele strămutate în interiorul țării și pentru a normaliza relațiile în ceea ce privește situația minorităților. S-au înregistrat progrese insuficiente în ceea ce privește persoanele dispărute.

Disputele interetnice și pe motive legate de statut împiedică în continuare funcționarea instituțiilor statului, în special în Bosnia și Herțegovina, și încetinesc procesul de reformă. Chestiunile etnice dificile pot fi abordate cu succes prin dialog și compromis, astfel cum s-a demonstrat prin acordul dintre Serbia și Kosovo și prin Acordul-cadru de la Ohrid în curs de punere în aplicare în fosta Republică iugoslavă a Macedoniei.

Problemele bilaterale nesoluționate continuă să aibă un impact negativ asupra procesului de aderare. În spiritul bunelor relații de vecinătate, părțile implicate trebuie să ia măsuri cât mai repede posibil în ceea ce privește problemele bilaterale nesoluționate. Trebuie depuse toate eforturile pentru a evita importarea în UE a diferendelor bilaterale semnificative. Comisia solicită părților să depună toate eforturile necesare în vederea depășirii diferendelor nesoluționate încă, în conformitate cu principiile și cu mijloacele stabilite, inclusiv prin sesizarea, în anumite chestiuni și dacă este necesar, a Curții Internaționale de Justiție sau a altor organe de soluționare a diferendelor, existente sau instituite ad hoc. Slovenia și Croația au demonstrat că o astfel de abordare poate duce la rezultate pozitive. Problemele bilaterale nu ar trebui să frâneze procesul de aderare.

În prezent, UE procedează la integrarea cerinței de normalizare a relațiilor dintre Belgrad și Pristina în cadrul negocierilor de aderare cu Serbia. În ceea ce privește fosta Republică iugoslavă a Macedoniei, menținerea relațiilor de bună vecinătate, inclusiv găsirea unei soluții negociate și reciproc acceptabile privind chestiunea numelui țării, sub auspiciile ONU, rămân aspecte esențiale care trebuie soluționate fără întârziere. Comisia este dispusă să faciliteze crearea impulsului politic necesar pentru căutarea unor soluții și să sprijine inițiativele în acest sens.

Reconcilierea este esențială pentru promovarea stabilității într-o regiune afectată atât de recent de conflicte. Țările din regiune, statele membre și UE trebuie să depună mai multe eforturi pentru a sprijini crearea în Europa de Sud-Est a unui mediu propice pentru depășirea moștenirii din trecut, reducând astfel cât mai mult riscul ca problemele bilaterale nesoluționate să fie exploatate pe plan politic. Comisia subliniază importanța declarației Croației privind promovarea valorilor europene în Europa de Sud-Est. Este apreciată voința Croației de a-și utiliza poziția unică oferită de statutul de primul stat membru al UE care a fost grav afectat de conflictele din anii '90 pentru a oferi vecinilor săi sprijin politic și tehnic pe calea aderării acestora la UE. Comisia este pregătită să faciliteze acest sprijin, în special prin intermediul facilității TAIEX.

Cooperarea regională a continuat în cadrul forurilor regionale, cum ar fi Comunitatea Energiei, spațiul aerian comun european, Acordul central european de comerț liber (CEFTA) și Școala regională de administrație publică. Consiliul de Cooperare Regională își dezvoltă în continuare rolul de platformă destinată promovării aspectelor importante pentru întreaga regiune și perspectiva sa europeană, integrând astfel și mai mult tema cooperării regionale în agenda politică a țărilor vizate. Propunerea Muntenegrului de instituire a unui grup format din șase țări din Balcanii de Vest (din care să facă parte Albania, Bosnia și Herțegovina, fosta Republică iugoslavă a Macedoniei, Kosovo, Muntenegru și Serbia) este o inițiativă constructivă care se bazează pe experiența pozitivă a grupului de la Visegrad format din patru țări. Este important ca astfel de inițiative să fie complementare, să aducă o valoare adăugată față de acordurile existente și să fie asumate și pilotate la nivel regional. Participarea activă la strategia pentru regiunea Dunării și la viitoarele strategii macroregionale adriatico-ionice poate sprijini, de asemenea, dezvoltarea economică și socială și poate promova integrarea în UE.

Pentru a sprijini activitățile legate de provocările de mai sus, Comisia:

- va încuraja dezvoltarea unei rețele de acorduri bilaterale între țările care sunt părți la acordurile de stabilizare și de asociere pentru a oferi un cadru pentru intensificarea dialogului politic pe teme esențiale;
- va continua să ofere sprijin politic și să acționeze ca mediator pentru ca toate țările vizate să găsească soluții la problemele bilaterale cât mai repede posibil și va continua să sprijine în mod activ eforturile depuse în cadrul altor foruri în vederea găsirii de soluții.

În perioada 2007-2013, Comisia a acordat fonduri de preaderare substanțiale pentru proiectele și inițiativele care sprijină reconcilierea și, la nivel mai general, cooperarea regională și transfrontalieră. **În cadrul IPA II**, reconcilierea va fi o temă fundamentală, iar Comisia va continua să susțină inițiativele care vizează rezolvarea problemelor legate de moștenirea războiului [procesul de la Sarajevo, rețeaua procurorilor pentru crime de război, procesul pentru adevăr și reconciliere (RECOM)]. Se va încuraja și se va sprijini, de asemenea, cooperarea în domenii precum educația, știința, cultura, mass-media, tineretul și sportul. Comisia va continua să sprijine inițiativele regionale, cum ar fi Consiliul de Cooperare Regională și Școala regională de administrație publică. Va fi important să se asigure coerența

strânsă și alinierea fondurilor între programele naționale și regionale și strategiile macroregionale relevante.

III. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Pe baza analizei de mai sus și a evaluărilor specifice fiecărei țări prezentate în concluziile organizate pe țări din anexă, Comisia formulează următoarele **concluzii** și **recomandări**:

I

1. **În urmă cu douăzeci de ani**, țările din Balcanii de Vest erau sfâșiate de conflicte. În același timp, Uniunea Europeană convenea asupra **criteriilor de la Copenhaga** pentru aderarea viitoarelor state membre ale UE. Zece ani mai târziu, în cadrul **summitului de la Salonic din 2003**, statele membre ale UE au oferit tuturor țărilor din Balcanii de Vest **o perspectivă clară de aderare la UE**, sub rezerva îndeplinirii condițiilor necesare, inclusiv a condițiilor procesului de stabilizare și de asociere.

Croația a îndeplinit aceste condiții și, în iulie 2013, UE a salutat aderarea **acestei țări, care a devenit cel de al 28-lea stat membru**. Aderarea Croației este un exemplu al capacității de transformare și al efectului de stabilizare pe care le exercită procesul de extindere. Acordul istoric încheiat de **Serbia** și de **Kosovo** în luna aprilie reprezintă o nouă dovadă a puterii pe care o presupune perspectiva UE și a rolului jucat de aceasta în vindecarea cicatricilor profunde ale istoriei.

Criteriile de la Copenhaga sunt la fel de relevante și astăzi, reflectând **valorile fundamentale** pe care se întemeiază UE: democrația, statul de drept, respectarea drepturilor fundamentale. **Provocările economice cu care se confruntă UE** subliniază importanța criteriilor economice și necesitatea de a continua consolidarea stabilității economice și financiare, precum și de a încuraja creșterea și competitivitatea în țările implicate în procesul de aderare.

2. În prezent, **procesul de aderare** este mai riguros și mai cuprinzător decât în trecut, reflectând evoluția politicilor UE, precum și învățămintele desprinse din extinderile anterioare. Procesul se bazează pe **condiționalitatea strictă, dar justă**, progresele în direcția aderării la UE depinzând de măsurile întreprinse de fiecare țară în vederea îndeplinirii **criteriilor stabilite**. Acest lucru este esențial pentru **credibilitatea** politicii de extindere și pentru a oferi țărilor implicate în procesul de aderare stimulente pentru a continua reformele de mare amploare. Un învățământ-cheie desprins din trecut este importanța abordării **cu prioritate a elementelor fundamentale**.
3. **Statul de drept** este acum în centrul procesului de extindere. Conform noii abordări, aprobate de Consiliu în decembrie 2011, țările trebuie să se ocupe de aspecte precum reforma sistemului judiciar și lupta împotriva criminalității organizate și a corupției la începutul negocierilor de aderare. Această abordare maximizează perioada de care dispun țările pentru a construi un bilanț solid în ceea ce privește punere în aplicare a reformelor, asigurând astfel înrădăcinarea adâncă și caracterul ireversibil al acestora. Noua abordare reprezintă un element-cheie al cadrului de negociere cu Muntenegru și va contribui la definirea activităților noastre în legătură cu celelalte țări implicate în procesul de aderare. Procesul de liberalizare a vizelor a adus beneficii semnificative cetățenilor din Balcanii de Vest și a stimulat țările vizate să pună în aplicare reforme în domeniul statului de drept, precum și în domeniul controlului la frontiere și al migrației. Este necesar ca țările vizate să își intensifice eforturile pentru a-și consolida reformele și pentru a pune în aplicare măsuri în vederea prevenirii utilizării abuzive a regimului de liberalizare a vizelor.

4. Criza economică mondială a subliniat necesitatea ca toate țările să își consolideze **guvernanța economică**. Niciuna dintre țările din Balcanii de Vest nu este încă o economie de piață funcțională. Toate aceste țări sunt afectate de un nivel ridicat al șomajului, în special în rândul tinerilor. Este esențial ca aceste țări să își intensifice reformele pentru realizarea unei creșteri economice durabile și să depășească provocările cu care se confruntă în ceea ce privește îndeplinirea criteriilor economice și sporirea **competitivității**. Comisia a prezentat o serie de propuneri în sprijinul acestui obiectiv, printre care se numără introducerea unor strategii naționale de reforme economice și a unor planuri de acțiune privind gestionarea finanțelor publice. Comisia va colabora cu principalele instituții financiare internaționale pentru a sprijini reformele care conduc la îndeplinirea criteriilor economice. Cadrul de investiții pentru Balcanii de Vest va continua să sprijine investițiile care stimulează crearea de locuri de muncă și creșterea economică. Este esențial să se creeze un mediu mai propice pentru atragerea investițiilor străine directe.
5. Evenimentele din mai multe țări implicate în procesul de aderare au subliniat importanța **consolidării instituțiilor democratice** și a asigurării unor procese democratice mai favorabile incluziunii. Comisia încurajează un rol mai important pentru societatea civilă, precum și platforme transpartinice pentru integrarea în UE și va sprijini aceste obiective prin asistență financiară. De asemenea, Comisia va promova reformele electorale, parlamentare și ale administrației publice, în strânsă cooperare cu alte organizații internaționale active în aceste domenii.
6. Uniunea Europeană se întemeiază pe valori și principii comune, printre care se numără respectarea **drepturilor fundamentale**. Toate țările din Balcanii de Vest și Turcia trebuie să realizeze noi reforme pentru a se asigura că principiile libertății de exprimare și că protecția drepturilor persoanelor care aparțin minorităților, inclusiv ale **romilor**, sunt respectate în practică. Sunt necesare măsuri mai solide pentru a proteja alte **grupuri vulnerabile** împotriva discriminării, în special pe motive de orientare sexuală. Comisia va acorda acestor aspecte o prioritate mai mare în procesul de aderare, inclusiv printr-o mai bună orientare a fondurilor IPA și printr-o asistență mai importantă pentru a sprijini incluziunea romilor printr-o „facilitate” pentru romi.
7. **Cooperarea regională și relațiile de bună vecinătate** sunt elemente esențiale ale procesului de stabilizare și de asociere. Problemele legate de conflictele anterioare, cum ar fi crimele de război și returnarea refugiaților, precum și tratamentul aplicat minorităților și asigurarea egalității în drepturi pentru toți cetățenii, rămân provocări-cheie pentru stabilitatea din Balcanii de Vest și trebuie să fie pe deplin soluționate. În acest scop, Comisia va continua să susțină inițiativele care vizează depășirea moștenirii din trecut. Cooperarea regională trebuie consolidată în continuare, astfel încât să fie favorabilă incluziunii și să fie însoțită la nivel regional. Comisia sprijină pe deplin activitatea Procesului de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEEC) și a Consiliului de Cooperare Regională, inclusiv strategia regională pentru 2020.
8. Este nevoie de un nou efort pentru rezolvării **diferendelor bilaterale** dintre țările implicate în procesul de aderare și cu actualele state membre. Problemele bilaterale trebuie soluționate de părțile implicate într-un stadiu cât mai incipient posibil și nu ar trebui să blocheze procesul de aderare. Comisia solicită părților să depună toate eforturile necesare în vederea depășirii diferendelor nesoluționate încă, în conformitate cu principiile și cu mijloacele stabilite. Contextul negocierilor de aderare poate reprezenta un stimulent în vederea soluționării diferendelor. Comisia va continua să ofere sprijin politic și să acționeze ca mediator pentru ca toate țările vizate să găsească soluții la problemele bilaterale cât mai repede posibil și va continua să sprijine în mod

activ eforturile depuse în cadrul altor foruri în vederea găsirii de soluții. Comisia va încuraja dezvoltarea unei rețele de acorduri bilaterale între țările care sunt părți la acordurile de stabilizare și de asociere pentru a oferi un cadru pentru consolidarea dialogului politic pe teme esențiale.

9. În 2014 are loc lansarea celui de al doilea **Instrument de asistență pentru preaderare** pentru perioada până în 2020. În cadrul IPA II, UE va continua să furnizeze un sprijin substanțial țărilor implicate în procesul de aderare în pregătirile acestora pentru aderare și va sprijini, de asemenea, cooperarea regională și transfrontalieră. Se va pune accentul pe domenii de interes comun, prin priorități mai puține și prin proiecte de amploare mai mare. Principalele provocări cu care se confruntă țările vizate vor fi abordate într-un mod mai strategic și mai coerent, care presupune inovații cum ar fi o abordare sectorială, stimulente pentru obținerea unor rezultate mai bune, sprijin bugetar mai important și un accent mai puternic pe obținerea unor rezultate măsurabile. Pentru a contribui la acoperirea nevoilor importante de investiții și pentru a crea creștere economică și locuri de muncă, Comisia va consolida cooperarea cu instituțiile financiare internaționale (IFI), astfel încât fondurile IPA să poată mobiliza și capital privat prin instrumente financiare inovatoare.
10. Politica de extindere depinde de sprijinul cetățenilor UE. Este esențial ca statele membre, alături de instituțiile UE, să conducă o dezbatere în cunoștință de cauză cu privire la impactul politic, economic și social al politicii de extindere. Acestea au rolul esențial de a prezenta cetățenilor realitatea cu privire la politica de extindere și de a-i informa, totodată, cu privire la avantajele acesteia, printre care se numără contribuția sa majoră la pace, securitate și prosperitate, precum și de a răspunde tuturor preocupărilor pe care le-ar putea exprima cetățenii.

II

11. **Munte negru:** Lansarea negocierilor de aderare de anul trecut a marcat deschiderea unei noi etape pentru Muntenegru pe calea aderării la UE. Realizarea reformelor politice profunde și de durată necesare pentru punerea în aplicare a noii abordări privind capitolul 23 „Sistemul judiciar și drepturile fundamentale” și capitolul 24 „Justiție, libertate și securitate” va necesita o voință politică puternică și capacitate administrativă consolidată. Procesul de aderare trebuie să fie favorabil incluziunii, iar implicarea puternică a societății civile trebuie să fie prezentă pe întreaga durată a acestuia. Muntenegru a adoptat planuri de acțiune detaliate care prevăd un program cuprinzător de reforme pentru consolidarea statului de drept. Punerea în aplicare a acestor planuri și progresele înregistrate în îndeplinirea criteriilor de referință interimare stabilite pentru aceste capitole vor determina ritmul general al negocierilor de aderare. În acest sens, este esențial să se pună în aplicare modificările Constituției din iulie, prin care se consolidează independența sistemului judiciar, și să se realizeze progrese suplimentare în ceea ce privește lupta împotriva criminalității organizate și a corupției, inclusiv la nivel înalt.

Reforma administrației publice reprezintă o prioritate pentru a se asigura faptul că Muntenegru dispune de capacitatea necesară pentru a pune în aplicare acquis-ul, pentru a rezolva problema politizării și pentru a spori transparența și profesionalismul funcției publice. Evenimentele din ultimele luni, în special presupusa folosire de fonduri publice în scopurile politice ale unor partide, au evidențiat importanța întăririi încrederii cetățenilor în instituțiile publice. În acest context, este important să se asigure desfășurarea temeinică și rapidă a anchetelor și luarea tuturor măsurilor adecvate. De asemenea, este necesară întreprinderea acțiunilor adecvate pentru a se da

curs lucrărilor grupului parlamentar care se ocupă de procesul electoral. Este necesară consolidarea libertății de exprimare, inclusiv prin anchetarea adecvată a tuturor cazurilor de violență și de amenințări la adresa jurnaliștilor și prin aducerea autorilor acestor fapte în fața justiției. În domeniul economic, îmbunătățirea mediului de afaceri și găsirea de soluții pentru problema ratei ridicate a șomajului reprezintă chestiuni esențiale. Restructurarea producătorului de aluminiu KAP a devenit urgentă.

12. **Serbia:** Anul 2013 a fost, pentru Serbia, un moment istoric pe calea aderării sale la Uniunea Europeană. Decizia Consiliului European din iunie de a deschide negocierile de aderare reprezintă începutul unei noi etape semnificative în relațiile Serbiei cu Uniunea Europeană. Acest lucru înseamnă recunoașterea progreselor realizate în privința reformelor esențiale și a eforturilor considerabile depuse de Serbia pe calea normalizării relațiilor sale cu Kosovo. În septembrie, Acordul de stabilizare și de asociere a intrat în vigoare.

Serbia a depus eforturi active și constructive pe calea unei îmbunătățiri vizibile și durabile a relațiilor cu Kosovo. În aprilie, implicarea Serbiei în dialogul organizat cu medierea UE a avut drept rezultat „Primul acord cu privire la principiile care reglementează normalizarea relațiilor” cu Kosovo (denumit în continuare „primul acord”), acesta fiind completat în luna mai cu un plan de punere în aplicare. Punerea în aplicare a continuat și a condus deja la o serie de schimbări ireversibile pe teren. Părțile au ajuns, de asemenea, la un acord privind energia și telecomunicațiile. Serbia trebuie să rămână pe deplin angajată în ceea ce privește continuarea normalizării relațiilor cu Kosovo și punerea în aplicare a tuturor acordurilor încheiate în cadrul dialogului.

În septembrie Comisia a început examinarea analitică a acquis-ului („screening”) și așteaptă cu interes prima conferință interguvernamentală privind aderarea Serbiei, care va avea loc cel târziu în ianuarie 2014, după ce Consiliul va fi adoptat cadrul de negociere. În această nouă și exigentă etapă, Serbia va trebui să acorde o atenție deosebită următoarelor domenii-cheie: statul de drept, în special punerea în aplicare a reformei sistemului judiciar, lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, reforma administrației publice, independența instituțiilor-cheie, libertatea presei, combaterea discriminării și protecția minorităților. Strategia pentru romi trebuie să fie pusă în aplicare în mod proactiv. Serbia trebuie să continue îmbunătățirea mediului de afaceri și să dezvolte un sector privat competitiv. Găsirea de soluții pentru problema ratei ridicate a șomajului este, de asemenea, esențială. Serbia trebuie să avanseze bazându-se pe contribuția sa pozitivă la cooperarea regională din cursul anului trecut, care a inclus intensificarea contactelor la nivel înalt cu țările vecine.

13. **Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei:** Criza politică generată de evenimentele din parlament de la sfârșitul anului trecut a scos la iveală disensiunile profunde dintre partidele politice, care afectează funcționarea parlamentului și a dovedit necesitatea unei politici constructive, în interesul național. Este esențial să se continue punerea în aplicare a acordului politic de la 1 martie. Agenda UE este în continuare prioritatea strategică a acestei țări. Dialogul la nivel înalt privind aderarea a contribuit la realizarea de progrese în majoritatea domeniilor prioritare, inclusiv eliminarea cauzelor nesoluționate aflate pe rolul instanțelor și realizarea de progrese în lupta împotriva corupției. Țara a atins deja un nivel ridicat de aliniere, în raport cu etapa procesului de aderare în care se află și a continuat să facă progrese în ceea ce privește îmbunătățirea capacității de asumare a obligațiilor asociate calității de stat membru.

Prioritatea de reformă pentru anul următor ar trebui să fie punerea în aplicare efectivă a cadrului politic și a cadrului juridic existente și controlul aplicării acestora. O atenție

deosebită ar trebui acordată statului de drept, inclusiv independenței sistemului judiciar și obținerii de rezultate suplimentare în lupta împotriva corupției și a criminalității organizate. Libertatea de exprimare și situația mass-mediei în general rămân, de asemenea, motive de îngrijorare. Trebuie să fie finalizată revizuirea *Acordului-cadru de la Ohrid*, un acord deosebit de important pentru relațiile interetnice, iar recomandările formulate în cadrul acestuia trebuie să fie puse în aplicare. Strategia pentru romi trebuie să fie pusă în aplicare în mod proactiv. Trebuie găsite soluții pentru lipsa unei distincții suficient de clare între stat și partide, așa cum a fost subliniat de către OSCE/ODIHR în contextul alegerilor. Problema șomajului ridicat trebuie să fie rezolvată, iar gestionarea finanțelor publice trebuie să fie consolidată.

Comisia consideră că țara continuă să îndeplinească într-o măsură suficientă criteriile politice și recomandă deschiderea negocierilor de aderare. Trecerea la următoarele etape, mai exigente, ale procesului de extindere este esențială pentru a consolida reformele și a încuraja continuarea acestora, precum și pentru a întări relațiile interetnice. Dialogul la nivel înalt privind aderarea este un instrument util care se va concentra în continuare asupra aspectelor esențiale, printre care se numără relațiile de bună vecinătate, însă acesta nu poate înlocui negocierile de aderare.

Comisia este în continuare convinsă de faptul că o decizie de deschidere a negocierilor de aderare ar contribui la crearea condițiilor favorabile pentru îmbunătățirea relațiilor de bună vecinătate în general și, în special, pentru găsirea unei soluții reciproc acceptabile la problema numelui țării, pe care Comisia o consideră esențială. După aproape două decenii, un angajament politic puternic al tuturor părților implicate în procesul ONU este necesar pentru a se ajunge în sfârșit la o soluție, cu sprijinul activ al comunității internaționale.

Aceasta este a cincea oară când Comisia recomandă deschiderea negocierilor de aderare cu această țară. Până în prezent, Consiliul nu a adoptat nicio decizie. Lipsa unei reacții la această recomandare riscă să ridice probleme grave pentru Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și pentru UE. Acest lucru pune sub semnul întrebării credibilitatea procesului de extindere, care se bazează pe condiții clare și pe principiul meritelor proprii. Lipsa unei perspective credibile de aderare la UE pune în pericol sustenabilitatea eforturilor de reformare depuse de această țară.

La invitația Consiliului European, Comisia își reafirmă intenția de a prezenta, fără întârziere, o propunere privind un cadru de negociere, care să ia în considerare necesitatea de a rezolva problema numelui țării, încă din primele faze ale negocierilor de aderare, și va începe procesul de examinare analitică a acquis-ului UE cu capitolele „Sistemul judiciar și drepturile fundamentale” și „Justiție, libertate și securitate”. Comisia consideră că dacă examinarea analitică și dezbaterile din Consiliu cu privire la cadrul de negociere ar fi în curs de desfășurare, ar putea fi insuflat elanul necesar pentru găsirea unei soluții negociate și reciproc acceptabile privind chestiunea numelui țării, chiar înainte de deschiderea capitolelor de negociere. Aplicarea noii abordări privind capitolele 23 și 24 și în cazul fostei Republici iugoslave a Macedoniei ar furniza și statelor membre instrumentele necesare pentru tratarea unor aspecte esențiale care constituie motive de îngrijorare și ar contribui la sustenabilitatea reformelor.

Înainte de împlinirea a zece ani de la intrarea în vigoare, în aprilie 2004, a Acordului de stabilizare și de asociere (ASA) Comisia solicită, de asemenea, pentru a cincea oară Consiliului să adopte propunerea sa din 2009 de trecere la a doua etapă a asocierii, în

conformitate cu dispozițiile relevante ale ASA, care prevăd că asocierea se realizează integral la încheierea unei perioade de tranziție cu o durată de maximum zece ani.

14. **Albania:** În luna octombrie a anului trecut, Comisia a recomandat Consiliului să acorde Albaniei statutul de țară candidată, cu condiția ca această țară să adopte măsuri-cheie în domeniile reformei sistemului judiciar și a administrației publice și să revizuiască regulamentul de procedură al parlamentului. În decembrie 2012, în vederea luării unei decizii în privința acordării statutului de țară candidată, Consiliul a invitat Comisia să prezinte un raport de îndată ce progresele necesare au fost realizate, luând, de asemenea, în considerare noile măsuri întreprinse de Albania pentru combaterea corupției și a criminalității organizate, inclusiv prin intermediul anchetelor proactive și prin punerea sub urmărire penală a unor astfel de cazuri. În acest sens, Albania a adoptat măsurile-cheie rămase în ceea ce privește sistemul judiciar, administrația publică și reforma parlamentară, acestea bucurându-se de un consens transpartinic. Evaluarea alegerilor parlamentare din iunie de către misiunea internațională de observare a alegerilor condusă de OSCE/ODIHR a arătat că acestea au fost competitive, s-au bucurat de participarea activă a cetățenilor pe tot parcursul campaniei electorale, iar libertățile fundamentale au fost cu adevărat respectate. În lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, Albania a luat primele măsuri pentru sporirea eficienței anchetelor și punerilor sub urmărire penală, precum și pentru consolidarea cooperării dintre organele de punere în aplicare a legii. A crescut numărul condamnărilor în cazuri de corupție și de spălare de bani, același lucru fiind valabil pentru numărul anchetelor privind traficul de persoane și de droguri. Toate recomandările recente formulate de către Consiliul Europei în ceea ce privește finanțarea partidelor politice și dispozițiile legale privind corupția au fost urmate în mod satisfăcător. Noul guvern al Albaniei și-a asumat un angajament puternic în ceea ce privește combaterea corupției și a acordat prioritate acestei chestiuni în programul său.

Având în vedere faptul că Albania a realizat progresele necesare, Comisia recomandă Consiliului să acorde Albaniei statutul de țară candidată, prin aceasta înțelegându-se că Albania trebuie să continue să ia măsuri de combatere a criminalității organizate și a corupției.

În urma avizului Comisiei din 2010, Albania trebuie să îndeplinească următoarele priorități-cheie pentru a permite deschiderea negocierilor de aderare:

1. să continue punerea în aplicare a reformei administrației publice în scopul consolidării profesionalismului și depolitizării acesteia;
2. să întreprindă acțiuni suplimentare în vederea întăririi independenței, eficienței și responsabilității instituțiilor judiciare;
3. să depună eforturi suplimentare și susținute în lupta împotriva corupției, inclusiv în sensul obținerii de rezultate elocvente printr-o abordare proactivă în materie de anchete, puneri sub urmărire penală și condamnări;
4. să depună eforturi suplimentare și susținute în lupta împotriva criminalității organizate, inclusiv în sensul obținerii de rezultate elocvente printr-o abordare proactivă în materie de anchete, puneri sub urmărire penală și condamnări;
5. să ia măsuri eficace pentru consolidarea protecției drepturilor omului, inclusiv a drepturilor romilor, și a politicilor de combatere a discriminării, precum și să pună în aplicare drepturile de proprietate.

Comisia este pregătită să sprijine eforturile Albaniei pentru îndeplinirea acestor priorități-cheie prin inițierea unui dialog la nivel înalt cu această țară.

Dialogul constructiv și durabil dintre guvern și opoziție în ceea ce privește reformele legate de UE va fi esențial pentru asigurarea viitorului Albaniei în cadrul UE. Angajamentul constructiv pe care și l-a asumat Albania în cooperarea regională rămâne esențial.

15. **Bosnia și Herțegovina** se află într-un impas în procesul de integrare europeană. Această țară trebuie să pună în aplicare fără întârziere hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Sejdic-Finci pentru a putea avansa pe calea către UE. Găsirea unei soluții pentru aplicarea acestei hotărâri este crucială nu numai pentru avansarea țării pe calea către UE, ci și pentru legitimitatea și credibilitatea președinției și a Camerei Popoarelor Bosniei și Herțegovinei, pentru care vor avea loc alegeri în 2014. De asemenea, Bosnia și Herțegovina trebuie să instituie de urgență un mecanism de coordonare cu privire la chestiunile legate de UE, astfel încât să poată transmite un mesaj unitar în ceea ce privește agenda UE.

În lipsa consensului necesar pentru a avansa pe calea către UE, există riscul pronunțat ca asistența de preaderare să nu producă rezultatele așteptate. Dat fiind faptul că nu s-a găsit încă nicio soluție în legătură cu punerea în aplicare a hotărârii în cauza Sejdic-Finci și că mecanismul de coordonare cu privire la chestiunile legate de UE nu a fost instituit, nu se poate menține același nivel de asistență pentru preaderare din partea UE.

Comisia a decis să amâne discuțiile viitoare privind IPA II până când țara va reveni pe calea integrării în UE. În lipsa unor progrese tangibile, Bosnia și Herțegovina riscă să piardă fonduri IPA considerabile.

UE își exprimă angajamentul ferm de a sprijini Bosnia și Herțegovina și cetățenii acestei țări în concretizarea speranțelor și ambițiilor legate de avansarea pe calea către UE. Continuarea progreselor depinde de capacitatea liderilor politici de a lucra împreună și de a conveni asupra unui compromis care să deblocheze procesul de aderare la UE. Un astfel de compromis va contribui la revigorarea încrederii cetățenilor în capacitatea factorilor de decizie de a obține rezultate în vederea integrării în UE. Acest lucru ar deschide calea pentru intrarea în vigoare a Acordului de stabilizare și de asociere și, după aceea, pentru o cerere de aderare credibilă.

Cu toate că s-au înregistrat progrese limitate în reforma globală a sistemului judiciar, o serie de recomandări formulate de Comisie în cadrul dialogului structurat privind justiția sunt în curs de aplicare. Acest dialog demonstrează potențialul pe care îl are agenda de extindere și beneficiile care decurg din angajarea efectivă în acest proces. S-au înregistrat, de asemenea, unele progrese în ceea ce privește reducerea numărului de cauze privind crime de război aflate pe rolul instanțelor. Pregătirile temeinice la toate nivelurile, sprijinite de UE și de alte organizații internaționale, au făcut posibilă, de asemenea, desfășurarea recensământului mult așteptat. Cu toate acestea, țara se confruntă cu provocări majore. Este necesar să se acorde o atenție sporită statului de drept, inclusiv în ceea ce privește reforma sistemului judiciar și lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, reforma administrației publice, libertatea de exprimare, inclusiv măsurile prin care să se pună capăt intimidării jurnaliștilor, precum și combaterii discriminării, inclusiv a discriminării împotriva romilor. Sunt necesare reforme economice suplimentare pentru a îmbunătăți mediul de afaceri fragil și pentru a crea un spațiu economic unic la nivelul țării.

În urma aderării Croației la UE, Comisia consideră că este inacceptabil faptul că Bosnia și Herțegovina a refuzat, până acum, să adapteze Acordul interimar/Acordul de stabilitate și de asociere pentru a ține seama de comerțul său tradițional cu Croația. Comisia invită Bosnia și Herțegovina să își revizuiască de urgență poziția astfel încât să fie posibilă finalizarea, cât mai curând posibil, a unei adaptări bazate pe fluxurile comerciale tradiționale.

16. **Kosovo:** Anul 2013 a fost, pentru Kosovo, un moment istoric pe calea aderării sale la Uniunea Europeană. Deciziile Consiliului din iunie, de autorizare a deschiderii negocierilor pentru un Acord de stabilizare și de asociere (ASA) reprezintă începutul unei noi etape în relațiile UE-Kosovo. Acest lucru înseamnă recunoașterea progreselor realizate în privința reformelor esențiale și a eforturilor considerabile depuse de Kosovo pe calea normalizării relațiilor sale cu Serbia. Negocierile cu privire la acest acord vor fi deschise în mod oficial luna aceasta. Comisia își propune să finalizeze aceste negocieri în primăvara anului 2014, să parafeze proiectul de acord în vară și, ulterior, să înainteze Consiliului propunerile în vederea semnării și încheierii acordului.

Kosovo a depus eforturi active și constructive pe calea unei îmbunătățiri vizibile și durabile a relațiilor cu Serbia. În aprilie, implicarea Kosovo în dialogul organizat cu medierea UE a avut drept rezultat „*Primul acord cu privire la principiile care reglementează normalizarea relațiilor*” cu Serbia (denumit în continuare „primul acord”), acesta fiind completat în luna mai cu un plan de punere în aplicare. Punerea în aplicare a continuat și a condus deja la o serie de schimbări ireversibile pe teren. Părțile au ajuns, de asemenea, la un acord privind energia și telecomunicațiile. Kosovo trebuie să își mențină pe deplin angajamentul în ceea ce privește continuarea normalizării relațiilor cu Serbia și punerea în aplicare a tuturor acordurilor încheiate în cadrul dialogului. Comisia va furniza fonduri IPA suplimentare pentru a contribui la punerea în aplicare a acordului din luna aprilie în comunitățile vizate.

Statul de drept continuă să fie o prioritate esențială pentru Kosovo și, de asemenea, un element fundamental al procesului de stabilizare și de asociere la care participă Kosovo. Dialogul structurat privind statul de drept va continua, prin urmare, să sprijine și să orienteze Kosovo în acest domeniu, inclusiv în cadrul discuțiilor privind viitorul misiunii UE de sprijinire a statului de drept în Kosovo, EULEX. Kosovo continuă să ia măsuri pentru a aborda prioritățile prevăzute în foaia de parcurs privind regimul vizelor, iar Comisia va prezenta un raport în prima jumătate a anului 2014.

În prezent, Kosovo trebuie să se concentreze asupra punerii în aplicare a reformelor, pentru a-și îndeplini obligațiile în temeiul unui viitor Acord de stabilizare și de asociere. Trebuie să se acorde o atenție deosebită combaterii criminalității organizate și a corupției, continuării reformelor vizând sistemul judiciar și administrația publică, asigurării drepturilor persoanelor care aparțin minorităților, inclusiv ale romilor, precum și rezolvării chestiunilor legate de comerț. Kosovo trebuie să găsească de urgență soluții în privința șomajului și a deficiențelor structurale care afectează piața forței de muncă.

Comisia invită, de asemenea, toate persoanele cu drept de vot să participe la viitoarele alegeri municipale din noiembrie. Aceste alegeri sunt, pentru comunitatea locală din nordul Kosovo, o ocazie importantă pentru a-și afirma drepturile democratice și pentru a se implica pe deplin în dezvoltarea viitoare a Kosovo. Comisia se așteaptă ca autoritățile să garanteze că alegerile sunt favorabile incluziunii și respectă pe deplin principiile democratice.

17. **Turcia** este o țară candidată și un partener strategic pentru Uniunea Europeană. Turcia, cu economia sa vastă și dinamică, este un partener comercial important pentru UE și o componentă valoroasă a competitivității UE prin intermediul uniunii vamale. Turcia are o poziție strategică, inclusiv în ceea ce privește securitatea energetică, și joacă un rol important în regiune. Comisia subliniază importanța cooperării și a dialogului, aflate în curs, cu privire la chestiuni de politică externă. Agenda pozitivă, lansată în 2012, continuă să sprijine negocierile de aderare cu Turcia și să vină în completarea acestora, însă nu se poate substitui negocierilor. Potențialul deplin al relațiilor dintre UE și Turcia este valorificat cel mai bine în cadrul unui proces de aderare activ și credibil, în care UE rămâne punctul de ancorare pentru reformele economice și politice ale Turciei. Intensificarea contactelor la nivel înalt între Turcia, UE și statele membre ale UE ar consolida și mai mult cooperarea.

În cursul ultimelor douăsprezece luni s-au realizat progrese importante în materie de reforme. Al patrulea pachet de reformă judiciară consolidează protecția drepturilor fundamentale, inclusiv a libertății de exprimare, precum și lupta împotriva impunității în cazuri de tortură și tratamente degradante. Guvernul a început un proces istoric de pace care are drept scop să pună capăt terorismului și actelor de violență din sud-estul țării și să pregătească terenul pentru găsirea unei soluții la problema kurdă. Măsurile anunțate în pachetul privind democratizarea, prezentat în septembrie 2013, prevăd reforme suplimentare legate de o serie de chestiuni importante, printre care se numără utilizarea altor limbi decât turca, drepturile persoanelor care aparțin minorităților și găsirea de soluții în problema pragurilor actuale ridicate pentru reprezentarea în parlament și a finanțării de la bugetul de stat a partidelor politice. Este esențial ca punerea în aplicare a acestor măsuri să fie făcută în cooperare cu părțile implicate și în conformitate cu standardele europene. Comisia parlamentară transpartinică de conciliere, care a fost instituită pentru a redacta o nouă Constituție, a reușit să ajungă la un acord cu privire la o serie de articole. Adoptarea unei legi cuprinzătoare privind străinii și protecția internațională a reprezentat un important pas înainte în direcția protejării adecvate a solicitanților de azil. Instituția avocatului poporului a fost creată și își îndeplinește deja în mod activ rolul. A crescut numărul dezbaterilor publice pe teme considerate în trecut ca fiind sensibile. Turcia a oferit, de asemenea, asistență umanitară vitală unui număr mare de sirieni care își părăsesc țara. Printre celelalte evoluții pozitive se numără ratificarea de către Turcia a Acordului privind gazoductul trans-anatolian care vizează conectarea cu gazoductul trans-adriatic și transportul gazelor naturale către UE dinspre regiunea Mării Caspice prin Turcia.

Recurgerea excesivă la forță de către poliție și lipsa, per ansamblu, a dialogului în timpul protestelor din mai/iunie au provocat îngrijorări majore. Acest lucru subliniază urgența realizării de noi reforme și promovării dialogului în care să fie implicat întregul spectru politic și societatea în general, precum și necesitatea respectării în practică a drepturilor fundamentale. Au fost inițiate o serie de anchete administrative și judiciare cu privire la comportamentul poliției în timpul protestelor. Acestea ar trebui duse la bun sfârșit în conformitate cu standardele europene, iar responsabilii trebuie să fie trași la răspundere. Ministerul de interne a emis două circulare care vizează îmbunătățirea procedurilor de intervenție ale poliției în timpul demonstrațiilor. Este important să se continue planurile de instituire a unui mecanism de monitorizare a aplicării legii pentru a se garanta supravegherea independentă a comportamentului poliției. Sunt necesare schimbări suplimentare în sistemul juridic turc, în special în vederea consolidării libertății de exprimare și a libertății presei, precum și a libertății de întrunire și de asociere; practica juridică ar trebui să reflecte, în mod sistematic, standardele europene. Al patrulea pachet de reformă judiciară ar trebui să fie pus în

aplicare în integralitate. Valul de proteste din luna iunie este, de asemenea, rezultatul reformei democratice de amploare care a avut loc în ultimul deceniu și al emergenței unei societăți civile pline de vitalitate și diversificate, care trebuie respectată și consultată în mod mai sistematic la toate nivelurile procesului de luare a deciziilor, indiferent cine deține majoritatea în parlament.

Toate aceste evoluții subliniază importanța angajamentului UE și a rolului pe care aceasta trebuie să-l joace în continuare ca referință pentru Turcia în materie de reforme. În acest scop, trebuie să se însuflească un nou elan negocierilor de aderare, respectându-se angajamentele UE și condițiile stabilite. În această privință, deschiderea capitolului 22 privind politica regională reprezintă un progres important; Comisia așteaptă cu interes conferința interguvernamentală care va avea loc cât mai curând posibil. Turcia a înregistrat progrese într-o serie de alte capitole. Această țară poate accelera ritmul negocierilor prin îndeplinirea criteriilor de referință și a cerințelor cadrului de negociere și prin respectarea obligațiilor sale contractuale față de UE.

Avansarea în negocierile de aderare și progresele în ceea ce privește reformele politice din Turcia sunt cele două fețe ale aceleiași monede. Este în interesul atât al Turciei, cât și al UE ca criteriile de referință pentru deschiderea capitolelor 23 „Sistemul judiciar și drepturile fundamentale” și 24 „Justiție, libertate și securitate” să fie convenite și comunicate Turciei cât mai curând posibil pentru a permite deschiderea negocierilor în aceste două capitole, astfel încât să fie consolidat dialogul dintre UE și Turcia în domenii de interes reciproc vital și să fie sprijinite eforturile de reformă în curs. Semnarea Acordului de readmisie UE-Turcia și începerea simultană a dialogului privind vizele pe calea liberalizării vizelor ar da un nou impuls relațiilor dintre UE și Turcia și ar aduce beneficii concrete pentru ambele părți. Este important ca aceste două procese să avanseze și ca semnarea și ratificarea acordului de readmisie în Turcia să fie finalizate rapid. Continuarea consolidării cooperării dintre UE și Turcia în domeniul energiei și progresele din cadrul negocierilor de aderare ar înlesni interconectarea și integrarea piețelor energiei ale UE și Turciei.

Comisia insistă asupra drepturilor suverane ale statelor membre ale UE, printre care se numără încheierea de acorduri bilaterale, precum și explorarea și exploatarea resurselor lor naturale în conformitate cu acquis-ul UE și cu dreptul internațional, inclusiv cu Convenția ONU cu privire la dreptul mării. În conformitate cu pozițiile Consiliului și ale Comisiei reiterate în ultimii ani, este în prezent urgent ca Turcia să își îndeplinească obligația de punere în aplicare deplină a protocolului adițional și să realizeze progrese pe calea normalizării relațiilor cu Republica Cipru. Acest lucru ar putea da un nou impuls procesului de aderare, favorizând în special realizarea de progrese în privința celor opt capitole la care fac referire concluziile Consiliului din decembrie 2006. Comisia încurajează, de asemenea, evitarea oricărei amenințări, surse de fricțiuni sau acțiuni care ar putea afecta relațiile de bună vecinătate și soluționarea pe cale pașnică a diferendelor. Angajamentul Turciei și contribuția sa concretă la găsirea unei soluții globale la problema cipriotă sunt de o importanță crucială.

18. În ceea ce privește **problema cipriotă**, Comisia se așteaptă de la comunitățile cipriote grecești și turce să reia pe deplin negocierile în vederea găsirii unei soluții globale sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite. Comisia se așteaptă ca ambele părți să treacă rapid la fondul problemei, astfel încât să se ajungă cât mai repede la încheierea cu succes a acestor negocieri. Toate părțile sunt încurajate să contribuie la stabilirea unui climat pozitiv între comunități, prin măsuri de care să beneficieze cetățenii ciprioți în viața de zi cu zi, precum și să pregătească opinia publică pentru compromisurile

necesare. Comisia consideră că beneficiile reunificării vor compensa orice concesiuni care ar putea fi necesare în acest scop. În special, toți cetățenii ciprioți ar beneficia din plin de pe urma exploatarea resurselor de hidrocarburi. Comisia este pregătită să intensifice sprijinul acordat acestui proces, în cazul în care cele două părți ar solicita acest lucru, iar ONU ar fi de acord.

19. **Islanda:** Islanda ajunsese la un stadiu avansat al negocierilor de aderare în momentul în care noul guvern a luat hotărârea de a suspenda negocierile, iar procesul de aderare a ajuns într-un impas. Guvernul a declarat că va efectua o evaluare a stadiului actual al negocierilor, precum și a evoluțiilor din Uniunea Europeană, această evaluare urmând să fie prezentată parlamentului islandez pentru a fi supusă dezbaterii în lunile următoare. Comisia a suspendat lucrările de pregătire legate de IPA II. În orice caz, Islanda este în continuare un partener important pentru UE.

ANEXĂ

Concluzii privind Muntenegru, Serbia, fosta Republică iugoslavă a Macedoniei, Albania, Bosnia și Herțegovina, Kosovo, Turcia și Islanda

Muntenegru

Deschiderea, în iunie 2012, a negocierilor de aderare la UE cu Muntenegru a marcat începutul unei etape noi și intense pentru Muntenegru pe calea aderării la UE. Realizarea reformelor politice profunde și de durată necesare pentru punerea în aplicare a noii abordări privind capitolul 23 „Sistemul judiciar și drepturile fundamentale” și capitolul 24 „Justiție, libertate și securitate” va necesita o voință politică puternică și capacitate administrativă consolidată. Procesul de aderare trebuie să fie favorabil incluziunii și să fie însoțit de implicarea puternică a societății civile pe întreaga sa durată.

În perioada de raportare, Muntenegru s-a concentrat asupra pregătirii unor planuri de acțiune globale care vor ghida procesul de reformă al țării în ceea ce privește statul de drept. În luna iunie, guvernul a adoptat aceste planuri de acțiune, care constituie criteriile de referință pentru deschiderea capitolelor 23 și 24. În urma adoptării planurilor de acțiune, Comisia a recomandat, în august, deschiderea acestor capitole și, în septembrie, Consiliul a invitat Muntenegru să își prezinte pozițiile de negociere. Lucrările avansează în conformitate cu noua abordare referitoare la aceste capitole, stabilită în cadrul de negociere cu Muntenegru.

Reuniunile de examinare analitică pentru toate capitolele de negociere s-au încheiat la sfârșitul lunii iunie 2013. Până în prezent, negocierile privind două capitole („Știință și cercetare” și „Educație și cultură”) au fost închise provizoriu. Au fost stabilite criterii de referință pentru deschiderea a șase capitole (libera circulație a mărfurilor; dreptul de stabilire și libertatea de a presta servicii; politica în domeniul concurenței; agricultura și dezvoltarea rurală; siguranța alimentelor, politica veterinară și fitosanitară; politica regională și coordonarea instrumentelor structurale).

Reforma administrației publice reprezintă o prioritate pentru a se asigura faptul că Muntenegru dispune de capacitatea necesară pentru a pune în aplicare acquis-ul, pentru a rezolva problema politizării și pentru a spori transparența și profesionalismul funcției publice. Evenimentele din ultimele luni, în special presupusa folosire de fonduri publice în scopurile politice ale unor partide, au evidențiat importanța întăririi încrederii cetățenilor în instituțiile publice. În acest context, este important să se asigure desfășurarea temeinică și rapidă a anchetelor și luarea tuturor măsurilor adecvate. De asemenea, este necesară întreprinderea acțiunilor adecvate pentru a se da curs lucrărilor grupului parlamentar care se ocupă de procesul electoral. Muntenegru trebuie, de asemenea, să asigure acțiunile adecvate prin care să dea curs recomandărilor OSCE/ODIHR, formulate cu mult timp în urmă, referitoare la legislația privind alegerile și să stabilească o delimitare clară, acceptată pe scară largă, între interesele publice și interesele de partid. Muntenegru îndeplinește în continuare, într-o măsură suficientă, **criteriile politice** de aderare la UE. Alegerile parlamentare și prezidențiale din octombrie 2012 și, respectiv, aprilie 2013 nu au modificat prioritatea strategică acordată de această țară obiectivului aderării la UE. Cu toate că organizarea acestor alegeri a fost descrisă de către OSCE/ODIHR ca fiind profesionistă și eficientă, au fost identificate și o serie de deficiențe. Faptul că opoziția nu a recunoscut rezultatele alegerilor prezidențiale a avut drept rezultat boicotarea parlamentului de către cel mai mare grup de opoziție, timp de două luni. Boicotul a luat sfârșit în momentul în care s-a ajuns la un acord transpartinic vizând formarea a două organisme parlamentare care să investigheze acuzațiile de utilizare abuzivă de fonduri publice în scopuri electorale și să formuleze recomandări pentru îmbunătățirea procesului electoral. Comisia de anchetă parlamentară pe tema presupusei utilizări abuzive de fonduri publice și-a finalizat activitatea în luna iulie. Parlamentul nu a reușit să convină asupra unor

concluzii care ar stabili, printre altele, responsabilitatea politică și s-a limitat la întocmirea unui raport tehnic. Urmărirea judiciară nu este încă asigurată.

Un grup de lucru pe tema câștigării încrederii în procesul electoral a adoptat deja un proiect de lege privind o listă unică a persoanelor cu drept de vot, care urmează să înlocuiască legea privind registrul alegătorilor, precum și proiecte de amendamente la legea privind cărțile de identitate personale. În ceea ce privește statul de drept, parlamentul a adoptat modificările mult așteptate ale Constituției referitoare la consolidarea independenței sistemului judiciar, acestea fiind în general conforme cu recomandările Comisiei de la Veneția.

Munteșnegru este implicat în mod activ în cooperarea polițienească și judiciară la nivel regional și internațional. Cu toate că au fost pronunțate câteva verdicte legate de traficul de droguri, doar un număr redus de cauze s-au referit la infracțiuni precum traficul de ființe umane și spălarea banilor. Mai multe condamnări în primă instanță în cauze legate de criminalitatea organizată și de corupție au fost anulate. Impunitatea în cazuri de tratamente degradante aplicate unor deținuți reprezintă în continuare un motiv serios de îngrijorare.

Munteșnegru și-a asumat un rol de prim-plan în promovarea cooperării regionale, în special prin propunerea sa de instituire a unui grup de șase țări din Balcanii de Vest (inițiativa „Grupul celor șase din Balcanii de Vest”).

În ceea ce privește Curtea Penală Internațională, Munteșnegru menține acordul bilateral de imunitate încheiat în 2007 cu Statele Unite, prin care se acordă excepții de la competența Curții. Este necesar ca Munteșnegru să se alinieze la poziția UE.

Privind în perspectivă, Munteșnegru trebuie să asigure adoptarea pe plan politic și judiciar a măsurilor de urmărire în ceea ce privește presupusa utilizare abuzivă de fonduri publice în scopurile politice ale unor partide. Această țară trebuie, de asemenea, să ducă la bun sfârșit activitatea grupului parlamentar însărcinat cu procesul electoral, prin adoptarea de măsuri legislative și de altă natură vizând extinderea sprijinului politic și întărirea încrederii opiniei publice în procesul electoral și în instituțiile statului.

Întărirea încrederii opiniei publice în stat este strâns legată de continuarea consolidării statului de drept. Prin urmare, punerea în aplicare eficace și la timp a planurilor de acțiune ale Munteșnegrului în aceste domenii va juca un rol central. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită reformelor care aduc îmbunătățiri în ceea ce privește independența, responsabilitatea și profesionalismul sistemului judiciar, prin întărirea garanțiilor în materie de integritate, precum și prin numiri în funcție pe bază de merite. Punerea în aplicare a modificărilor Constituției va juca un rol important în acest sens. În paralel, Munteșnegru trebuie să-și îmbunătățească bilanțul în ceea ce privește anchetarea și punerea sub urmărire penală sistematică a cazurilor de corupție și de criminalitate organizată, inclusiv a cazurilor de la nivel înalt, precum și în ceea ce privește impunerea de sancțiuni care să fie proporționale cu gravitatea infracțiunilor comise.

Este necesară consolidarea libertății de exprimare, inclusiv prin anchetarea adecvată a tuturor cazurilor de violență și de amenințări la adresa jurnaliștilor și prin aducerea autorilor acestor fapte în fața justiției. Ar trebui să se acorde o atenție sporită găsirii de soluții pentru deficiențele în materie de protecție a drepturilor omului de către autoritățile judiciare și autoritățile de aplicare a legii, în special în legătură cu grupurile vulnerabile. Romii sunt supuși discriminării, mai ales în materie de drepturi sociale și economice, și sunt în continuare subreprezențați la nivel politic. Activiștii care luptă pentru drepturile persoanelor lesbiene, gay, bisexuale, transgen și intersexuale (LGBTI) sunt în continuare expuși discriminării, atacurile asupra lor sunt rareori raportate, iar sancțiunile ar trebui înălsprite și mai mult.

Adoptarea planului de reorganizare a sectorului public și intrarea în vigoare a noii legi privind funcționarii publici și angajații bugetari reprezintă evoluții pozitive. Recrutarea echitabilă și

bazată pe concursuri a funcționarilor publici este o condiție prealabilă pentru constituirea unei administrații profesionale. Scrisorile de demisie nedatate sunt un motiv de îngrijorare și ar trebui să fie restituite membrilor personalului care le-au semnat.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Muntenegru a realizat o serie de progrese suplimentare către instituirea unei economii de piață funcționale. Pe termen mediu, Muntenegru ar trebui să poată face față presiunilor concurențiale și forțelor pieței din Uniune, cu condiția să continue soluționarea deficiențelor structurale cu care se confruntă în prezent, prin intermediul unor politici macroeconomice și al unor reforme structurale adecvate.

Țara a intrat în recesiune în 2012 și a ieșit din aceasta în 2013. Reziliența turismului și a investițiilor străine directe (ISD), asociată cu creșterea exporturilor de energie electrică, au sprijinit redresarea țării, compensând cererea internă scăzută. Deficitul de cont curent înregistrează o scădere, dar este în continuare foarte ridicat. În iulie, producătorul de aluminiu KAP a intrat în procedură de faliment, ceea ce reprezintă un risc pentru finanțele publice, având în vedere amploarea considerabilă a datoriilor contingente. Rata șomajului a rămas foarte ridicată. După patru ani de contractare, creșterea creditului a devenit pozitivă, dar nivelurile ridicate de credite neperformante afectează în continuare capitalizarea băncilor și, implicit, oferta de credite.

Pentru a face față provocărilor economice existente și pentru a reduce dezechilibrele externe, Muntenegru trebuie să își consolideze competitivitatea, prin îmbunătățirea productivității și prin atragerea de investiții străine directe (ISD) suplimentare și în alte sectoare decât sectorul turismului și sectorul imobiliar. Statornicirea unui mediu de afaceri sănătos continuă să fie afectată de deficiențele statului de drept și de corupție. Rata ridicată a șomajului necesită reducerea decalajului dintre cererea și oferta de competențe profesionale, precum și posibilitatea ca salariile să fie fixate în mod mai independent la nivel de întreprindere. De asemenea, aceasta necesită consolidarea serviciului public pentru ocuparea forței de muncă în scopul punerii în aplicare a politicilor de activare și al stabilirii unei piețe a muncii eficiente și favorabile incluziunii. Autoritățile ar trebui să analizeze în mod obiectiv viabilitatea conglomeratului aluminiului în condițiile pieței și să identifice cea mai bună soluție posibilă fără a exacerba presiunea asupra finanțelor publice. Ar trebui continuată consolidarea bugetară, inclusiv eforturile de a colecta impozitele restante. Nivelul ridicat de credite neperformante rămâne un motiv de îngrijorare și impune o supraveghere bancară consolidată, care să pună în aplicare măsuri adecvate de constituire a provizionelor. Sectorul informal reprezintă în continuare o problemă importantă.

În ceea ce privește **capacitatea de asumare a obligațiilor asociate calității de stat membru al UE**, Muntenegru se situează la niveluri de aliniere diferite. Consolidarea capacităților administrative este o provocare transversală în multe domenii. În capitole precum achizițiile publice, dreptul societăților comerciale, legislația privind drepturile de proprietate intelectuală, societatea informațională și mass-media, fiscalitatea, politica privind întreprinderile și industria, Muntenegru se află într-un stadiu suficient de avansat încât Comisia să recomande începerea negocierilor de aderare.

În alte domenii, cum ar fi libera circulație a mărfurilor, dreptul de stabilire și libertatea de a presta servicii, agricultura și dezvoltarea rurală, siguranța alimentelor, politica veterinară și fitosanitară, precum și politica regională și coordonarea instrumentelor structurale au fost fixate criterii de referință pentru deschiderea capitolelor de negociere, incluzând adesea strategii de aliniere la *acquis*. Aceste criterii de referință ar trebui, în prezent, să ghideze activitatea pe care o va desfășura Muntenegru în următoarele luni. În cadrul capitolului privind politica în domeniul concurenței, este deosebit de urgent să se elaboreze un plan de restructurare pentru producătorul de aluminiu KAP, astfel încât Muntenegru să poată îndeplini obligațiile care îi revin în temeiul Acordului de stabilizare și de asociere. În domeniul

mediului și al schimbărilor climatice sunt necesare eforturi considerabile, inclusiv o planificare mai strategică, pentru a se asigura alinierea la *acquis* și punerea în aplicare a acestuia.

Serbia

Anul 2013 a fost, pentru Serbia, un moment istoric pe calea aderării sale la Uniunea Europeană. Serbia a depus eforturi active și constructive pe calea unei îmbunătățiri vizibile și durabile a relațiilor cu Kosovo. În aprilie, implicarea Serbiei în dialogul organizat cu medierea UE a avut drept rezultat *„Primul acord cu privire la principiile care reglementează normalizarea relațiilor”* (denumit în continuare „primul acord”), acesta fiind completat în luna mai cu un plan de punere în aplicare. Cele două părți au convenit, în special, asupra faptului că niciuna dintre ele nu va bloca și nu va încuraja alte părți să blocheze progresele celeilalte părți pe calea integrării în UE. Aceasta reprezintă o schimbare fundamentală în cadrul relațiilor dintre cele două părți. Punerea în aplicare a primului acord a continuat și a condus deja la un număr de schimbări ireversibile pe teren. Părțile au încheiat acorduri privind energia și telecomunicațiile. S-au înregistrat, de asemenea, progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a acordurilor încheiate în cadrul dialogului tehnic, iar cooperarea Serbiei cu EULEX a continuat să se îmbunătățească în mai multe domenii.

În efortul de a aduce o contribuție pozitivă la cooperarea regională, Serbia a dat un nou elan reformelor și a intensificat contactele la nivel înalt cu țările vecine. Serbia a adoptat un număr de măsuri pentru consolidarea situației sale bugetare și pentru îmbunătățirea mediului de afaceri. Aceasta a continuat să își alinieze legislația la cerințele legislației UE în numeroase domenii care sunt în prezent monitorizate în cadrul Planului național de adoptare a *acquis*-ului pentru perioada 2013-2016. Acordul de stabilizare și de asociere încheiat între UE și Serbia a intrat în vigoare la 1 septembrie.

Ca urmare a progreselor semnificative realizate, relațiile dintre Serbia și Uniunea Europeană au intrat într-o nouă etapă. Consiliul European a hotărât să înceapă negocierile de aderare la 28 iunie, în urma recomandării Comisiei din 22 aprilie. La 22 iulie, Comisia a prezentat Consiliului propunerea sa privind un cadru de negociere. De asemenea, Comisia a început, în septembrie, examinarea analitică a *acquis*-ului UE („*screening*”). Se prevede că acest cadru de negociere va fi adoptat în curând de către Consiliu și confirmat de Consiliul European în vederea organizării primei conferințe interguvernamentale privind aderarea Serbiei în ianuarie 2014 cel târziu.

În această nouă și exigentă etapă a relațiilor dintre UE și Serbia, aceasta din urmă va trebui să își intensifice și mai mult eforturile pentru a îndeplini, în întregime, toate criteriile de aderare. De asemenea, va fi deosebit de important să se comunice cu regularitate, de-a lungul întregului proces de aderare, în privința beneficiilor și oportunităților create de acest proces pentru toți cetățenii Serbiei.

Dintre principalele provocări cu care se confruntă, Serbia va trebui să acorde o atenție deosebită următoarelor domenii-cheie: statul de drept, în special reforma sistemului judiciar, lupta împotriva corupției și lupta împotriva criminalității organizate, reforma administrației publice, independența instituțiilor-cheie, libertatea presei, combaterea discriminării și protecția minorităților.

Serbia trebuie să rămână pe deplin angajată în ceea ce privește continuarea normalizării relațiilor cu Kosovo și punerea în aplicare a tuturor acordurilor încheiate în cadrul dialogului, inclusiv prin cooperarea cu EULEX, după caz. Serbia trebuie să finalizeze punerea în aplicare a primului acord în special în ceea ce privește poliția, justiția și alegerile municipale din Kosovo. Este important ca Serbia să continue să încurajeze participarea largă a sârbilor kosovari la viitoarele alegeri locale din Kosovo. În special, rămâne în continuare de aplicat pe

deplin principiul cooperării regionale favorabile incluziunii, inclusiv prin evitarea problemelor precum cea întâmpinată în contextul summitului Procesului de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEECp). Se va aștepta de la Serbia să contribuie în continuare în mod activ la cooperarea și reconcilierea regională.

Serbia îndeplinește într-o măsură suficientă **criteriile politice**. Guvernul a urmat în mod activ agenda europeană privind integrarea, dând dovadă de spirit de consens în luarea deciziilor politice cheie și consolidând procesul de consultare. Parlamentul a îmbunătățit transparența activității sale, procesul de consultare privind legislația, precum și supravegherea pe care o exercită asupra puterii executive. Cu toate acestea, parlamentul aplică în continuare, deseori, proceduri de urgență care limitează în mod nejustificat timpul alocat examinării proiectelor de lege și dezbaterile pe această temă.

Serbia a acordat o atenție deosebită îmbunătățirii statului de drept, care va fi un aspect esențial, în conformitate cu noua abordare referitoare la capitolele 23 („Sistemul judiciar și drepturile fundamentale”) și 24 („Justiție, libertate și securitate”). În urma unui amplu proces de consultare, Serbia a adoptat o serie de noi strategii globale în domeniile-cheie ale sistemului judiciar, luptei împotriva corupției și combaterii discriminării. Serbia a adoptat o abordare proactivă vizibilă în ceea ce privește anchetele desfășurate în cadrul luptei împotriva corupției, inclusiv în cazurile de corupție la nivel înalt. Cooperarea regională și internațională a condus, de asemenea, la o serie de rezultate în lupta împotriva criminalității organizate. Au fost lansate anchete penale în mai multe cazuri, însă condamnările finale rămân rare în aceste domenii. Serbia a continuat, de asemenea, să coopereze pe deplin cu Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie (TPII).

În ceea ce privește libertatea de exprimare, calomnia a fost dezincriminată. În conformitate cu angajamentele anterioare privind incluziunea romilor, au fost puse în aplicare o serie de măsuri și a fost adoptat un nou plan de acțiune. În general, cadrul juridic pentru protecția minorităților este în continuare respectat, însă rămâne de consolidat punerea sa coerentă în aplicare pe întreg teritoriul țării, în domenii precum educația, utilizarea limbilor, precum și accesul la mass-media și la servicii religioase în limbile minoritare. Cu toate că autoritățile și instituțiile independente au depus unele eforturi suplimentare în ceea ce privește protecția altor grupuri vulnerabile, în special a persoanelor lesbiene, gay, bisexuale, transgen și intersexuale (LGBTI), lipsește sprijinul politic adecvat. Este regretabil, în mod special, faptul că parada „Gay pride” a fost interzisă pentru al treilea an consecutiv pe motive de securitate, aceasta fiind o ocazie ratată de a da dovada respectării drepturilor fundamentale.

Pe viitor, Serbia va trebui să acorde o atenție deosebită consolidării independenței principalelor instituții, în special a sistemului judiciar. Cadrul constituțional și legislativ nu împiedică încă influența politică nejustificată, în special în ceea ce privește rolul parlamentului în numirile în funcție și concedierile din sistemul judiciar. O analiză funcțională cuprinzătoare a sistemului judiciar în ceea ce privește costurile, eficiența și accesul la justiție va fi necesară pentru a se putea întreprinde noi reforme. Serbia trebuie să-și consolideze în continuare, în mod considerabil, bilanțul în ceea ce privește anchetarea, punerea sub urmărire penală și condamnarea în mod eficace a autorilor în cazurile de corupție și de criminalitate organizată. Punerea în aplicare a recentelor modificări aduse legislației privind „abuzul în serviciu” ar trebui să fie supravegheată cu atenție în perspectiva unei revizuirii complete a criminalității economice. Trebuie să fie instituită o legislație eficace pentru protecția denunțătorilor. Punerea efectivă în aplicare a strategiilor și a planurilor de acțiune în domeniul judiciar și în cel al luptei împotriva corupției va reprezenta un test cu privire la gradul de pregătire al Serbiei și dorința acesteia de a avansa. Este posibil ca aceste documente strategice să necesite ajustări ca urmare a exercițiului de examinare analitică.

Guvernul trebuie, de asemenea, să întărească orientarea pe care o oferă în domeniul reformei administrației publice și să continue dezvoltarea unui sistem al funcției publice transparent și bazat pe merite. Cadrul juridic pentru funcția publică la nivel local nu este încă aplicat și dezvoltat în mod adecvat.

Trebuie acordată mai multă atenție libertății presei. În prezent Serbia trebuie să avanseze în punerea în aplicare a strategiei în domeniul mass-mediei, începând cu adoptarea legislației preconizate privind informarea publicului și mass-mediei, privind organismele publice de radiodifuziune și televiziune și privind comunicațiile electronice. Finanțarea directă din partea statului și controlul mass-mediei, precum și viabilitatea organismelor publice de radiodifuziune și televiziune sunt în continuare aspecte esențiale care trebuie să fie tratate. Planul de acțiune al strategiei de combatere a discriminării trebuie să fie adoptat și pus în aplicare. Autoritățile trebuie să sporească protecția mass-mediei, a militanților pentru drepturile omului și a altor grupuri vulnerabile, inclusiv a persoanelor LGBTI, împotriva amenințărilor și atacurilor venite din partea grupărilor radicale. Progresele recente înregistrate în ceea ce privește îmbunătățirea situației minorităților, inclusiv a romilor, trebuie să fie consolidate în continuare, în timp, inclusiv cu resurse financiare suplimentare. Problemele legate de locuințele pentru romi și de accesul acestora la documente necesită o atenție constantă. Trebuie să se acorde mai multă atenție regiunilor care se confruntă cu o situație socioeconomică foarte dificilă, în special celor din sudul și din estul Serbiei. Alegerile pentru consiliile minorităților naționale din 2014 vor reprezenta o bună ocazie pentru ca Serbia să își reafirme angajamentul de a proteja minoritățile. Procesul electoral va trebui să se desfășoare cu atenție, luându-se în considerare recomandările anterioare formulate de o serie de instituții independente.

Va fi important ca Serbia să contribuie în continuare în mod activ la cooperarea regională și să își dezvolte și mai mult legăturile cu țările vecine, inclusiv prin abordarea problemelor bilaterale nesoluționate.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Serbia a realizat progrese pe calea instituirii unei economii de piață funcționale. Serbia trebuie să depună eforturi semnificative în privința restructurării economiei sale, astfel încât să poată face față pe termen mediu presiunilor concurențiale și forțelor pieței din Uniune.

În 2012 Serbia a trecut printr-o nouă perioadă de recesiune, economia contractându-se cu 1,7 %. Creșterea mare a exporturilor a atenuat efectele cererii interne scăzute și a dus la o redresare moderată și inegală în prima jumătate a anului 2013. Au fost făcute o serie de eforturi de consolidare bugetară, în cea mai mare parte în ceea ce privește veniturile. Procesul de restructurare a întreprinderilor de stat a fost relansat. S-au realizat unele progrese în ceea ce privește lupta împotriva corupției și îmbunătățirea drepturilor de proprietate.

Creșterea economică continuă să aibă o bază restrânsă și primele semne de redresare economică din 2013 nu s-au extins și la piața forței de muncă. Șomajul și deficitul bugetar rămân extrem de ridicate. Persistă rigidități pe piața forței de muncă și crearea de locuri de muncă durabile reprezintă o provocare majoră. Nu a fost încă adoptat un program de ajustare bugetară credibil pe termen mediu. Prezența statului în economie este semnificativă și societățile de stat au continuat să acumuleze pierderi importante. Serbia trebuie să continue îmbunătățirea mediului de afaceri și ar trebui să facă eforturi deosebite pentru a dezvolta un sector privat competitiv. Funcționarea mecanismelor de piață este îngreunată de incertitudinea juridică și de corupție. Sectorul informal reprezintă în continuare o problemă importantă.

În ceea ce privește **capacitatea de asumare a obligațiilor asociate calității de stat membru**, Serbia a continuat să își alinieze legislația la cerințele legislației UE în numeroase domenii, aceste eforturi fiind susținute prin adoptarea unui plan național de adoptare a acquis-ului. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în domeniul achizițiilor publice, prin adoptarea unei noi legi

privind achizițiile publice care prevede continuarea alinierii la acquis-ul UE și include dispoziții îmbunătățite cu privire la prevenirea corupției. Problema independenței băncii centrale a fost parțial soluționată prin modificările aduse legislației. Au fost adoptate două noi legi în domeniul contabilității și auditului întreprinderilor cu scopul de a continua alinierea în domeniul dreptului societăților comerciale. A fost îmbunătățit cadrul instituțional pentru politica privind IMM-urile și accesul IMM-urilor la finanțare. Măsurile luate în vederea îmbunătățirii mediului de afaceri, în special în ceea ce privește evaluarea impactului noilor legi asupra întreprinderilor, reprezintă o evoluție binevenită. Recensământul populației și recensământul agricol au fost finalizate cu succes. Cu toate acestea, modificările la legea privind drepturile de autor în ceea ce privește perceperea și exceptările de la perceperea acestor drepturi reprezintă un regres în ceea ce privește alinierea la acquis-ul UE.

Pe viitor, Serbia ar trebui să își intensifice eforturile de aliniere la acquis-ul UE, acordând o atenție deosebită punerii în aplicare efective a legislației adoptate. În particular, Serbia va trebui să își intensifice eforturile în vederea alinierii în domeniile apei, gestionării deșeurilor, calității aerului și protecției naturii și în direcția deschiderii pieței, degрупării și stabilirii unor tarife care să reflecte costurile în sectorul energiei. De asemenea, sunt necesare eforturi suplimentare în materie de control al ajutoarelor de stat, domeniu în care trebuie consacrată independența Comisiei pentru controlul ajutoarelor de stat și trebuie abrogată scutirea de normele aplicabile ajutoarelor de stat acordată întreprinderilor în curs de privatizare. Sistemele de protecție socială, relațiile de muncă și dialogul social trebuie să fie consolidate considerabil, în special la nivelul tripartit al dialogului social. Legea privind organismele modificate genetic (OMG) trebuie să fie aliniată la legislația UE pentru a permite aderarea la OMC. Sunt necesare în continuare eforturi semnificative pentru a dezvolta gestiunea și controlul financiar al sectorului public, pe baza conceptului fundamental al responsabilității manageriale, precum și pentru a dezvolta pe deplin capacitatea de audit extern.

Acordul interimar (AI) aferent Acordului de stabilizare și de asociere (ASA) a continuat să fie pus în aplicare fără probleme.

Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei

Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei a fost prima țară care a semnat un Acord de stabilizare și de asociere cu UE, în 2001. Aceasta țară a avut statutul de țară candidată timp de opt ani, perioadă care a început cu avizul favorabil emis de Comisie în noiembrie 2005 și decizia Consiliului din decembrie 2005. Din 2009 până în prezent, Comisia estimează că țara îndeplinește într-o măsură suficientă criteriile politice și a recomandat deschiderea negocierilor. De asemenea, Comisia a recomandat, începând cu 2009, inițierea celei de a doua etape a asocierii, în conformitate cu Acordul de stabilizare și de asociere. Consiliul nu a adoptat nicio decizie cu privire la cele două aspecte. La douăzeci de ani de la intrarea țării în Organizația Națiunilor Unite, ar trebui să se găsească, fără întârziere, o soluție cu privire la problema numelui acestei țări.

În absența procesului de negociere, principalele forumuri de dezbateră și de monitorizare a reformelor sunt organismele instituite în cadrul ASA, precum și dialogul la nivel înalt privind aderarea (HLAD) instituit în 2012. Dialogul la nivel înalt privind aderarea a contribuit la realizarea de progrese în majoritatea domeniilor prioritare. Datorită progreselor înregistrate în cadrul dialogului la nivel înalt privind aderarea, țara se va afla într-o poziție bună la deschiderea negocierilor. Cu toate acestea, acest dialog nu înlocuiește și nu poate înlocui avansarea către deschiderea negocierilor de aderare.

Criza politică generată de evenimentele din parlament de la sfârșitul anului trecut a scos la iveală disensiunile profunde dintre partidele politice, care afectează funcționarea parlamentului, și a dovedit necesitatea unei politici constructive, în interesul național. În timpul adoptării bugetului 2013, îndepărtarea forțată a membrilor parlamentului aflați în

opозиție și a jurnaliștilor din sala de ședință a avut drept rezultat ca cel mai mare grup de opозиție să boicoteze parlamentul și să amenințe cu boicotarea alegerilor locale. Acest blocaj prelungit a fost rezolvat prin punerea în aplicare a acordului politic de la 1 martie. Acest acord a însemnat revenirea în parlament a membrilor opозиției, participarea la alegerile municipale, formularea de recomandări orientate spre viitor de către o comisie de anchetă, semnarea unui memorandum de înțelegere transpartinic privind obiectivele euro-atlantice strategice ale țării și acțiuni suplimentare în ceea ce privește reformele electorale. Relansarea dialogului dintre guvern și jurnaliști nu a avut încă loc. Consensul cu privire la raportul comisiei de anchetă a dovedit faptul că se pot găsi soluții constructive dacă există voință politică, prin dialog și compromis. Recomandările comisiei de anchetă trebuie să fie puse în aplicare integral.

În general, țara continuă să îndeplinească într-o măsură suficientă **criteriile politice**. OSCE/ODIHR a evaluat organizarea alegerilor municipale din martie/aprilie 2013 ca fiind profesionistă și eficientă, semnalând în același timp faptul că distincția dintre stat și partide nu este foarte bine trasată și recomandând modificarea ulterioară a legislației electorale. Țara a finalizat majoritatea reformelor judiciare în perioada 2004-2010. Anul acesta s-au realizat progrese suplimentare în domeniul eficienței sistemului judiciar. De asemenea, s-au realizat progrese în ceea ce privește stabilirea unor date exhaustive cu privire la bilanțul în materie de aplicare a legislației referitoare la lupta împotriva corupției, care ar trebui să fie consolidat pe viitor. În ceea ce privește libertatea de exprimare, progresele legate de dialogul cu mass-media au ajuns la un punct mort în urma expulzării jurnaliștilor din parlament și, în ciuda evoluțiilor care au intervenit în privința cadrului legislativ, reputația țării în ceea ce privește libertatea presei s-a deteriorat. Închiderea mai multor instituții din domeniul mass-mediei în ultimii ani a redus și diversitatea punctelor de vedere la care au acces cetățenii.

Având în vedere faptul că țara a atins deja un nivel ridicat de aliniere, în raport cu etapa procesului de aderare în care se află, prioritatea pentru anul următor ar trebui să fie punerea în aplicare efectivă a cadrului politic și a cadrului juridic existente și controlul aplicării acestora, în mod similar cu țările care sunt deja angajate în negocieri de aderare.

În domeniul statului de drept, trebuie să fie consolidate în continuare independența și competența instanțelor și să se pună accentul într-o mai mare măsură pe calitatea sistemului de justiție pus la dispoziția cetățenilor. Corupția rămâne răspândită în multe domenii și continuă să reprezinte o problemă gravă. Țara trebuie să demonstreze impactul concret al măsurilor existente de luptă împotriva corupției și să pună în aplicare în mod eficient măsurile de luptă împotriva criminalității organizate. În ceea ce privește libertatea de exprimare, gradul ridicat de polarizare a mass-mediei, adesea urmând anumite linii politice, împiedică evoluția către o informare obiectivă, exercită presiuni economice asupra jurnaliștilor și a proprietarilor de mijloace de comunicare în masă (inclusiv prin intermediul utilizării opace a publicității guvernamentale) și favorizează existența unor standarde profesionale scăzute. Trebuie restabilit dialogul dintre guvern și reprezentanții mass-mediei și trebuie să se obțină rezultate concrete în materie de schimbare a culturii mass-mediei, precum și în materie de statornicire a unui climat propice construirii încrederii. Celelalte recomandări formulate de ODIHR ar trebui să fie puse în aplicare pe deplin. Strategia pentru romi trebuie să fie pusă în aplicare în mod proactiv. Este necesar să se întreprindă mai multe acțiuni pentru a denunța intoleranța, de exemplu, cea față de comunitatea persoanelor lesbiene, gay, bisexuale, transgen și intersexuale (LGBTI).

De asemenea, este urgent să se finalizeze revizuirea *Acordului-cadru de la Ohrid*, deosebit de important pentru relațiile dintre comunități și relațiile interetnice, și să se pună în aplicare recomandările formulate în cadrul acestuia. Acest lucru, precum și continuarea descentralizării, un element-cheie al acordului, vor contribui la stabilitatea pe teritoriul țării și în afara acestuia.

În general, țara întreține relații bune cu alte țări implicate în procesul de aderare și joacă un rol activ în *cooperarea regională*. O abordare constructivă în legătură cu relațiile cu statele membre ale UE învecinate este în continuare importantă. Ar trebui evitate acțiunile și declarațiile care periclitizează relațiile de bună vecinătate.

În ceea ce privește **criteriile economice**, țara este în continuare într-un stadiu avansat și, în unele domenii, a realizat progrese suplimentare pe calea instituirii unei economii de piață funcționale. Această țară ar trebui să poată face față, pe termen mediu, presiunilor concurențiale și forțelor pieței din Uniune, cu condiția să aplice cu fermitate programele sale de reformă, în scopul reducerii deficiențelor structurale semnificative.

În 2012 activitatea economică a stagnat, creșterea economică reluându-și cursul în prima jumătate a anului 2013. În ciuda unui context extern dificil, stabilitatea macroeconomică a fost menținută. Rata șomajului rămâne foarte ridicată, în special în rândul tinerilor. Creșterea deficitului și a nivelurilor datoriei publice a sporit vulnerabilitatea țării.

Trebuie să fie luate măsuri pentru a remedia cauzele ratei ridicate a șomajului, abordându-se în special problema neconcordanței competențelor. Viabilitatea finanțelor publice trebuie să fie consolidată. Politica bugetară trebuie să fie aliniată cu prioritățile țării în materie de reforme structurale și să fie axată pe cheltuielile destinate consolidării creșterii economice. Introducerea unui cadru bugetar pe termen mediu și planificarea strategică ar trebui să contribuie la întărirea disciplinei bugetare. Este necesară depunerea de eforturi suplimentare pentru punerea eficientă în aplicare a gestionării finanțelor publice, astfel încât să se asigure cea mai eficace și mai transparentă utilizare a resurselor publice și a resurselor acordate de UE. În vederea asigurării mai multor investiții din partea sectorului privat, sunt necesare eforturi suplimentare în scopul îmbunătățirii mediului de afaceri, care este afectat de corupție, precum și de procedurile lungi și costisitoare de ieșire de pe piață. Sectorul informal reprezintă în continuare o problemă importantă.

Cooperarea dintre această țară și UE este profundă și extinsă, acoperind toate domeniile acquis-ului; țara se află la un stadiu avansat de aliniere legislativă, la nivel strategic și instituțional, iar în momentul de față accentul este pus pe capacitatea administrativă și pe mecanismele de coordonare din cadrul administrației naționale, pentru a se asigura punerea în aplicare eficientă. Această țară a înregistrat progrese suplimentare în ceea ce privește îmbunătățirea **capacității de asumare a obligațiilor asociate calității de stat membru**. Țara continuă să își îndeplinească angajamentele asumate în cadrul Acordului de stabilizare și de asociere (ASA), înainte de împlinirea a zece ani de la intrarea în vigoare a acestui acord.

În ceea ce privește piața internă, s-a ajuns la un nivel satisfăcător de aliniere legislativă în domeniile mișcărilor de capital, serviciilor poștale și dreptului societăților comerciale. În domeniul justiției și afacerilor interne, țara se află într-un stadiu avansat al pregătirilor în ceea ce privește politica privind vizele, frontierele externe și spațiul Schengen, precum și cooperarea polițienească. În ceea ce privește reforma administrației publice, ar trebui să continue activitățile legate de punerea în aplicare a principiilor transparenței, meritului și reprezentării echitabile. Sunt necesare eforturi suplimentare în special în domeniile politicii regionale, mediului și schimbărilor climatice, în care implementarea proiectelor finanțate de UE trebuie să fie îmbunătățită, precum și în domeniile calității apei, controlului poluării industriale și gestionării riscurilor. În ceea ce privește politica socială și ocuparea forței de muncă, este necesară luarea de măsuri pentru a institui o piață a muncii eficientă și favorabilă incluziunii. Controlul intern al finanțelor publice trebuie să fie consolidat și dezvoltat la nivelul întregii administrații publice. În ansamblu, țara a atins un nivel suficient de aliniere la acquis pentru a trece la etapa următoare a procesului de aderare.

Albania

În luna octombrie a anului trecut, Comisia a recomandat Consiliului să acorde Albaniei statutul de țară candidată, cu condiția ca această țară să adopte măsuri-cheie în domenii precum sistemul judiciar și reforma administrației publice și să revizuiască regulamentul de procedură al parlamentului. În decembrie 2012, în vederea luării unei decizii în privința acordării statutului de țară candidată, Consiliul a invitat Comisia să prezinte un raport de îndată ce progresele necesare au fost realizate, luând, de asemenea, în considerare noile măsuri întreprinse de Albania pentru combaterea corupției și a criminalității organizate, inclusiv prin intermediul anchetelor proactive și prin punerea sub urmărire penală a unor astfel de cazuri. În acest sens, Albania a adoptat măsurile-cheie rămase în ceea ce privește sistemul judiciar, administrația publică și reforma parlamentară, acestea bucurându-se de un consens transpartinic. Evaluarea alegerilor parlamentare din iunie de către misiunea internațională de observare a alegerilor condusă de OSCE/ODIHR a arătat că acestea au fost competitive, s-au bucurat de participarea activă a cetățenilor pe tot parcursul campaniei electorale, iar libertățile fundamentale au fost cu adevărat respectate. În lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, Albania a luat primele măsuri pentru sporirea eficienței anchetelor și punerilor sub urmărire penală, precum și pentru consolidarea cooperării dintre organele de punere în aplicare a legii. A crescut numărul condamnărilor în cazuri de corupție și de spălare de bani, același lucru fiind valabil pentru numărul anchetelor privind traficul de persoane și de droguri. Toate recomandările recente formulate de către Consiliul Europei în ceea ce privește finanțarea partidelor politice și dispozițiile legale privind corupția au fost urmate în mod satisfăcător. Noul guvern al Albaniei și-a asumat un angajament puternic în ceea ce privește combaterea corupției și a acordat prioritate acestei chestiuni în programul său.

În urma avizului Comisiei din 2010, Albania trebuie să îndeplinească următoarele priorități-cheie pentru a se putea deschide negocierile de aderare. Albania va trebui 1) să continue punerea în aplicare a reformei administrației publice în scopul consolidării profesionalismului și depolitizării acesteia; 2) să întreprindă acțiuni suplimentare în vederea întăririi independenței, eficienței și responsabilității instituțiilor judiciare; 3) să depună eforturi suplimentare și susținute în lupta împotriva corupției, inclusiv în sensul obținerii de rezultate elocvente printr-o abordare proactivă în materie de anchete, puneri sub urmărire penală și condamnări; 4) să depună eforturi suplimentare și susținute în lupta împotriva criminalității organizate, inclusiv în sensul obținerii de rezultate elocvente printr-o abordare proactivă în materie de anchete, puneri sub urmărire penală și condamnări; 5) să ia măsuri eficace pentru consolidarea protecției drepturilor omului, inclusiv a drepturilor romilor, și a politicilor de combatere a discriminării, precum și să pună în aplicare drepturile de proprietate.

Dialogul constructiv și durabil dintre guvern și opoziție în ceea ce privește reformele legate de UE va fi esențial pentru asigurarea viitorului Albaniei în cadrul UE. Angajamentul constructiv pe care și l-a asumat Albania în cooperarea regională rămâne esențial.

În ansamblu, Albania a realizat progrese suplimentare către îndeplinirea **criteriilor politice** de aderare la UE. Majoritatea aflată la putere și opoziția au cooperat în vederea adoptării unui număr de instrumente juridice în parlament. Această cooperare include adoptarea legii privind funcția publică, a legii privind Înalta Curte și a regulamentului de procedură al Parlamentului, precum și a unei serii de amendamente la Codul penal și la Codul de procedură civilă.

Cu toate că procesul care a condus la alegerile parlamentare din 23 iunie a fost marcat de tensiuni, punând uneori în pericol activitatea organismelor de administrare a alegerilor, alegerile au fost deschise și s-au desfășurat, în ansamblu, în mod corect, bucurându-se de o participare la vot ridicată. Albania a realizat progrese suplimentare în ceea ce privește reforma administrației publice, în special prin adoptarea legii privind funcția publică.

S-au luat măsuri suplimentare în vederea reformării sistemului judiciar, inclusiv raționalizarea sistemului judecătoresc. Îmbunătățirea metodelor de lucru ale organismelor însărcinate cu lupta împotriva corupției, creșterea numărului de condamnări și o mai bună cooperare interinstituțională au condus la realizarea unei serii de progrese în lupta împotriva corupției, ceea ce a permis obținerea de rezultate inițiale care trebuie să fie consolidate. O mai bună monitorizare și o transparență sporită în domenii-cheie, cum ar fi înregistrarea proprietăților, vămile, învățământul superior și sănătatea, dau dovada creșterii gradului de sensibilizare în ceea ce privește prevenția. Recomandările Consiliului Europei în ceea ce privește finanțarea partidelor politice și dispozițiile juridice privind corupția au fost urmate. Cu toate acestea, corupția continuă să reprezinte o problemă deosebit de gravă pentru a cărei soluționare va fi nevoie de fermitate și de eforturi concertate. În ceea ce privește criminalitatea organizată, s-a îmbunătățit cooperarea polițienească internațională, precum și utilizarea analizei amenințărilor; a crescut numărul de confiscări de droguri și de active provenite din săvârșirea de infracțiuni. Recomandările Consiliului Europei privind lupta împotriva spălării banilor au fost îndeplinite. Codul penal a făcut obiectul unor modificări importante vizând traficul de persoane și alte infracțiuni grave.

În domeniul drepturilor omului, libertatea de întrunire și de asociere, precum și libertatea de gândire, de conștiință și de religie au fost în general respectate. În domeniul combaterii discriminării, s-au înregistrat progrese, de exemplu prin intermediul planului de acțiune privind drepturile persoanelor lesbiene, gay, bisexuale, transgen și intersexuale (LGBTI). În domeniul libertății de exprimare, legea privind mass-media audiovizuală a îmbunătățit în mod substanțial cadrul legislativ pentru mass-media audiovizuală din Albania.

Pe viitor, Albania trebuie să accelereze procesul de reformare a sistemului judiciar. Structura instituțională și juridică a sistemului judiciar ar trebui să fie revizuită și consolidată. Pentru a asigura independența, transparența, responsabilitatea și eficiența sistemului judiciar, trebuie finalizată sau adoptată legislația esențială, inclusiv modificările Constituției vizând depolitizarea numirilor în funcție la Înalta Curte. Legislația adoptată recent trebuie să fie pusă în aplicare efectiv, cu sprijinul deplin atât al politicienilor, cât și al profesiei judiciare.

În plus, Albania trebuie să acorde o atenție deosebită punerii în aplicare a reformei administrației publice, în special în ceea ce privește legile structurale și actele administrative. Legislația secundară legată de noua lege privind funcția publică trebuie să fie adoptată și pusă în aplicare rapid. Trebuie să se asigure continuitatea în administrația publică și să se consolideze profesionalismul, depolitizarea și responsabilitatea.

Va fi necesară luarea de măsuri bine orientate în lupta împotriva corupției, inclusiv prin dotarea unui organism central de coordonare cu autoritatea și capacitățile necesare și prin acordarea unui sprijin politic puternic pentru acesta. Este necesară consolidarea capacității de prevenire și de reprimare, precum și a independenței instituțiilor de aplicare a legii. Trebuie să fie asigurată monitorizarea adecvată, de către parlament, a rapoartelor prezentate de instituțiile independente.

De asemenea, trebuie îmbunătățit în continuare, pe baza rezultatelor inițiale, bilanțul în materie de anchete și urmăriri penale efective în domeniul criminalității organizate. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru finalizarea modificărilor la Codul de procedură penală și pentru extinderea eficienței a utilizării evaluării amenințărilor, a schimbului de informații și a anchetelor proactive bine direcționate. Este necesară, de asemenea, o abordare mai proactivă în ceea ce privește anchetarea averilor inexplicabile și a suspiciunilor de spălare de bani.

În domeniul drepturilor omului, elaborarea de noi acte legislative și punerea în aplicare a legislației existente ar trebui să constituie priorități, axate în mod clar pe drepturile persoanelor cu handicap, drepturile copiilor și incluziunea romilor. În ceea ce privește

libertatea de exprimare, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a garanta pe deplin independența autorității de reglementare în domeniul mass-mediei.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Albania a realizat o serie de progrese suplimentare către o economie de piață funcțională. Albania ar trebui să poată face față pe termen mediu presiunilor concurențiale și forțelor pieței din Uniune, cu condiția să accelereze reformele structurale.

Albania și-a menținut stabilitatea macroeconomică. Creșterea PIB-ului a scăzut însă a rămas pozitivă în special datorită cererii externe. Nivelul scăzut al inflației a permis flexibilizarea politicii monetare în scopul stimulării creșterii economice, însă rămâne de văzut dacă efectele se vor face resimțite în economia reală, având în vedere încetinirea creșterii creditului în contextul unui nivel ridicat și în creștere al creditelor neperformante. Deficitul bugetar este în continuare mare, iar datoria publică a continuat să crească, conducând la depășirea și suprimarea plafonului legal al datoriei de 60 % din PIB. S-a constatat o ușoară îmbunătățire pe piața muncii, însă rata șomajului rămâne ridicată. Deficitul de cont curent s-a redus, dar rămâne ridicat. Economia este în continuare vulnerabilă atât la deficiențele structurale interne, cât și la volatilitatea economică globală.

Albania trebuie să-și completeze politicile bugetare și monetare axate pe stabilitate cu reforme structurale pentru a asigura o creștere economică durabilă, pe termen lung. Albania va trebui să găsească soluții pentru nivelurile ridicate ale deficitului bugetar și ale datoriei publice, precum și pentru tendința sa de a gândi pe termen scurt. În plus, va trebui să îmbunătățească predictibilitatea finanțelor publice prin reducerea supraestimării recurente a veniturilor și prin colectarea impozitelor într-un mod mai eficient. Îmbunătățirea mediului de afaceri și a mediului investițional este esențială pentru diversificarea economiei și stimularea potențialului său de creștere pe termen lung. Acest lucru ar putea, printre altele, să fie obținut prin consolidarea statului de drept, combaterea corupției și reducerea arieratelor de plată, precum și prin dezvoltarea infrastructurii și întărirea capitalului uman. Sectorul informal reprezintă în continuare o problemă importantă.

Acordul de stabilizare și de asociere (ASA) a continuat să fie pus în aplicare în general fără probleme, iar Albania a continuat să își alinieze legislația la cerințele legislației UE în mai multe domenii, îmbunătățindu-și astfel **capacitatea de asumare a obligațiilor asociate calității de stat membru**. Au fost făcute îmbunătățiri în domenii precum achizițiile publice, statisticile, justiția, libertatea și securitatea și vămile. Albania trebuie să depună eforturi suplimentare pentru a asigura aplicarea efectivă a drepturilor de proprietate intelectuală și industrială, precum și să acorde o atenție deosebită sectorului energiei, inclusiv diversificării surselor de energie, funcționării pieței energiei electrice, precum și preocupărilor legate de pierderile din rețea și de nivelul scăzut al ratei de încasare a facturilor. Aceasta trebuie, de asemenea, să abordeze cu fermitate problema rambursărilor de TVA, inclusiv în ceea ce privește întârzierile existente, precum și să consolideze protecția mediului, inclusiv prin investiții durabile în domeniul gestionării deșeurilor și al apelor uzate. Sunt necesare eforturi suplimentare în domeniul ocupării forței de muncă și al politicii sociale. Este necesară consolidarea capacității administrative și a profesionalismului organismelor responsabile cu punerea în aplicare a acquis-ului, iar independența organismelor de reglementare trebuie să fie garantată. În mai multe domenii ale acquis-ului, în special în cel al achizițiilor publice și în cel al controlului financiar, este important să fie sporite transparența și responsabilitatea.

Bosnia și Herțegovina

Bosnia și Herțegovina se află într-un impas în procesul de integrare europeană, în timp ce alte țări din regiune avansează. Acordul de stabilizare și de asociere (ASA) a fost semnat în 2008, iar procesul de ratificare a fost finalizat în 2011. ASA nu a intrat încă în vigoare din cauză că țara nu a îndeplinit condițiile rămase, în special cea privind depunerea unui efort credibil în

punerea în aplicare a hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Sejdic-Finci referitoare la discriminarea cetățenilor pe motive de origine etnică. Prin urmare, relațiile Uniunii Europene cu Bosnia și Herțegovina sunt încă reglementate de Acordul interimar (AI) din 2008.

Reprezentanții politici nu au o viziune comună asupra orientării generale a țării, asupra viitorului acesteia sau asupra modului în care aceasta ar trebui să funcționeze. La nivel național, nu există un dialog politic constructiv în legătură cu probleme fundamentale cum ar fi procesul de integrare în UE și nu a fost stabilită nicio prioritate în legătură cu acest proces. Agenda UE nu a constituit o prioritate pentru reprezentanții politici ai țării, ceea ce a avut drept rezultat faptul că țara nu a înregistrat niciun progres în ceea ce privește perspectiva sa europeană. Interesele de partid sau de natură etnică pe termen scurt prevalează, în defavoarea unei politici orientate către viitor care să ancoreze Bosnia și Herțegovina în UE. Impasul politic din federație, care persistă de mai mult de un an, are un impact negativ asupra guvernantei atât în federație, cât și la nivelul statului. Unii actori politici pun în permanență sub semnul întrebării unitatea Bosniei și Herțegovinei ca un singur stat.

Cele două angajamente-cheie din foaia de parcurs din 2012 privind cererea de aderare la UE a țării, și anume punerea în aplicare efectivă a hotărârii în cauza Sejdic-Finci și instituirea unui mecanism eficace de coordonare cu privire la chestiunile legate de UE, nu au fost îndeplinite. UE a întreprins eforturi susținute de mediere, pentru a-i ajuta pe liderii politici ai Bosniei și Herțegovinei în găsirea unei poziții comune pentru punerea în aplicare a hotărârii în cauza Sejdic-Finci, însă aceștia nu au putut ajunge la un acord în privința unei soluții.

Luarea de măsuri pentru aplicarea acestei hotărâri este crucială nu numai pentru avansarea țării pe calea aderării la UE, ci și pentru legitimitatea și credibilitatea președinției și a Camerei Popoarelor Bosniei și Herțegovinei, pentru care vor avea loc alegeri în 2014. Acest lucru ar debloca procesul de aderare la UE, care este de o importanță vitală pentru ca Bosnia și Herțegovina să treacă de la statutul de țară în situație de post-conflict la statutul de stat membru al UE în viitor. Fără curaj și hotărâre politică, perspectiva europeană a Bosniei și Herțegovinei nu se va concretiza.

La fel de urgentă și de importantă este și instituirea unui mecanism de coordonare cu privire la chestiunile legate de UE între diferitele niveluri de guvernare. Într-o țară foarte descentralizată precum Bosnia și Herțegovina, un astfel de mecanism este de o importanță crucială pentru ca reprezentanții respectivi ai Bosniei și Herțegovinei să poată vorbi în numele întregii țări și să o poată angaja atunci când interacționează cu UE. Instituirea urgentă a unui mecanism care să respecte această cerință de bază ține de responsabilitatea Bosniei și Herțegovinei.

Este din ce în ce mai dificil să se justifice furnizarea de fonduri de preaderare unei țări ai cărei reprezentanți politici nu sunt dispuși să ajungă la consensul necesar pentru a avansa pe calea preaderării. În lipsa acestui consens, există riscul pronunțat ca asistența de preaderare să nu producă rezultatele așteptate. Dat fiind faptul că nu s-a găsit încă nicio soluție în legătură cu punerea în aplicare a hotărârii în cauza Sejdic-Finci, iar mecanismul de coordonare cu privire la chestiunile legate de UE nu a fost stabilit, nu se poate menține același nivel de finanțare în cadrul Instrumentului de asistență pentru preaderare (IPA). Comisia a decis să amâne discuțiile viitoare privind IPA II până când țara va reveni pe calea integrării în UE. În lipsa unor progrese tangibile, Bosnia și Herțegovina riscă să piardă fonduri de preaderare considerabile.

Pregătirile țării în vederea adaptării la aderarea Croației au fost lente, însă acordurile necesare legate de trecerea la frontiera cu Croația a persoanelor și mărfurilor au fost semnate la timp, înainte de 1 iulie. Comisia consideră că este inacceptabil faptul că Bosnia și Herțegovina a refuzat, până acum, să adapteze AI/ASA pentru a ține seama de comerțul tradițional cu

Croația. Comisia invită Bosnia și Herțegovina să își revizuiască de urgență poziția astfel încât să fie posibilă finalizarea, cât mai curând posibil, a unei adaptări bazate pe fluxurile comerciale tradiționale.

Țara a realizat progrese foarte limitate în ceea ce privește îndeplinirea **criteriilor politice**. Întrucât nu a pus în aplicare hotărârea în cauza Sejdic-Finci, această țară nu a pus capăt practicii discriminatorii potrivit căreia cetățenii din Bosnia și Herțegovina care nu își declară apartenența la unul dintre cele trei popoare constitutive nu au dreptul să candideze la alegerile pentru președinție și/sau pentru Camera Popoarelor Bosniei și Herțegovinei. În general, procesele legislative continuă să fie extrem de lente din cauza lipsei de voință politică pentru ajungerea la compromisuri. Recurgerea frecventă la procedura de urgență pentru a introduce legi pe ordinea de zi a adunării parlamentare a Bosniei și Herțegovinei a condus la utilizarea frecventă a procedurii interesului național vital. Din cauza lipsei acordului politic, legislația a fost deseori blocată prin recurgerea la veto-ul entităților.

Persistă un nivel ridicat de corupție, lipsesc măsurile eficiente de prevenire a spălării banilor și s-au realizat progrese limitate în lupta împotriva criminalității organizate și a terorismului. Cu toate că s-au înregistrat progrese limitate în reformarea globală a sistemului judiciar, sunt în curs de a fi puse în aplicare un număr de recomandări emise de Comisie în cadrul dialogului structurat privind justiția: în domeniul tratării crimelor de război, determinarea competenței judecătorești pentru diversele cauze a avansat considerabil în conformitate cu Strategia națională privind crimele de război, precum și datorită alocării resurselor financiare și umane adecvate de la bugetele relevante și a contribuțiilor majore din partea IPA. S-a redus numărul de cauze aflate pe rolul instanțelor. Încheierea, atât cu Croația, cât și cu Serbia, a protocoalelor privind cooperarea în materie de punere sub urmărire penală a autorilor de crime de război, de crime împotriva umanității și de genocid este promițătoare. În ansamblu, există în continuare deficiențe grave în ceea ce privește independența, eficiența, responsabilitatea și imparțialitatea sistemului judiciar din Bosnia și Herțegovina.

Punerea în aplicare a instrumentelor existente privind drepturile omului, inclusiv a celor prin care sunt protejate persoanele lesbiene, gay, bisexuale, transgen și intersexuale (LGBTI) împotriva violenței și a instigării la ură, precum și punerea în aplicare a planurilor de acțiune privind romii, rămân limitate. Lacunele legislative împiedică în continuare returnarea durabilă și integrarea în comunitățile locale a refugiaților și a persoanelor strămutate în interiorul țării. Deși sunt în vigoare dispoziții juridice prin care se garantează libertatea de exprimare, intimidarea jurnaliștilor și a redactorilor continuă să reprezinte un motiv de îngrijorare, la fel ca și presiunile financiare exercitate asupra organismelor publice de radiodifuziune și televiziune. Bosnia și Herțegovina a continuat să participe în mod activ la cooperarea regională și la întreținerea relațiilor de bună vecinătate. Trebuie soluționate problemele care subzistă cu țările învecinate în materie de frontiere și de proprietate.

Pregătirile temeinice la toate nivelurile, sprijinite de UE și de alte organizații internaționale, au făcut posibilă desfășurarea recensământului mult așteptat al populației în Bosnia și Herțegovina, primul din 1991 până în prezent.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Bosnia și Herțegovina a realizat puține progrese suplimentare către instituirea unei economii de piață funcționale. Este necesar să se depună importante eforturi suplimentare de reformă, astfel încât țara să poată face față pe termen lung presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune.

Economia s-a contractat cu 1,1 % în 2012. Cu toate acestea, conform indicatorilor pentru prima jumătate a anului 2013 există unele semne de redresare. Rata șomajului este în continuare foarte ridicată. Calitatea finanțelor publice a rămas scăzută, cu toate că gestionarea finanțelor publice a fost, într-o oarecare măsură, consolidată. În ciuda unor ușoare îmbunătățiri, consensul cu privire la elementele fundamentale ale politicii economice și

bugetare rămâne fragil, împiedicând astfel desfășurarea reformelor la nivel național. Sectorul public, mare și ineficient, caracterizat prin multiple suprapuneri ale competențelor între nivelul național, nivelul entităților și nivelul municipal sau cantonal (mai ales în cadrul federației) continuă să reprezinte un risc pentru sustenabilitatea finanțelor publice. Un sistem juridic și judiciar ineficient afectează capacitatea de aplicare a legii și reprezintă un factor evident de descurajare a investițiilor și o sursă de corupție.

Componenta cheltuielilor publice ale țării și eficiența scăzută a acestora continuă să fie un motiv de îngrijorare. În acest context, raportarea bugetară trebuie îmbunătățită în continuare pentru a se spori calitatea analizei și a elaborării politicilor. Rigiditățile structurale, cum ar fi impozitarea excesivă a veniturilor salariale și transferurile sociale direcționate necorespunzător ar impune luarea de măsuri pentru dinamizarea cererii de forță de muncă. Autoritățile federației ar trebui să continue dezvoltarea reformei sistemului de pensii. Având în vedere procentul ridicat de societăți publice din economie, autoritățile ar trebui să revigoreze procesul de privatizare, care are potențialul de a îmbunătăți situația bugetară și de stimula concurența. Sectorul privat trebuie să fie sprijinit de un mediu de afaceri sănătos, în special prin îmbunătățirea executării contractelor și prin stabilirea, la nivelul țării, a unui spațiu economic unic. Sectorul informal reprezintă în continuare o problemă importantă.

Lipsa de sprijin politic real pentru agenda UE se reflectă și în progresele foarte limitate înregistrate în ceea ce privește **apropierea de legislația și standardele UE**. Acesta este cazul, în special, în domeniul veterinar și al siguranței alimentelor, al concurenței, al achizițiilor publice, al energiei, al mediului și schimbărilor climatice, al transporturilor, al ocupării forței de muncă și al politicilor sociale. În alte domenii, precum dezvoltarea rurală și politica regională, s-au înregistrat puține progrese din cauza lipsei unui acord cu privire la strategiile relevante la nivel național. În mai multe cazuri, trebuie efectuate numiri în funcție pentru organisme importante. Neefectuarea acestora împiedică realizarea de progrese legislative. Alte instituții, cum ar fi Consiliului privind ajutoarele de stat, au de suferit de pe urma lipsei de resurse financiare și, prin urmare, nu au putut funcționa în mod corespunzător până în prezent. Domeniul drepturilor de proprietate intelectuală, industrială și comercială reprezintă una dintre puținele excepții pozitive, pregătirile în vederea alinierii la standardele UE fiind într-un stadiu avansat în acest domeniu.

Pentru ca Bosnia și Herțegovina să poată exporta produse de origine animală către UE este necesar să se avanseze rapid în materie de transpunere a legislației UE în domeniul veterinar și al siguranței alimentelor. Bosnia și Herțegovina este singura țară din regiune care nu și-a aliniat legislația la directivele UE din 2004 privind achizițiile publice. Este urgent ca acest lucru să fie realizat. Țara trebuie să depună în continuare eforturi consecvente pentru punerea durabilă în aplicare a tuturor reformelor introduse în temeiul foii de parcurs privind liberalizarea vizelor, precum și în ceea ce privește măsurile mai generale la frontiere, care vizează consolidarea securității naționale și regionale. Activitățile legate de prevenirea utilizării abuzive a regimului de liberalizare a vizelor trebuie să continue.

Kosovo

Anul 2013 a fost, pentru Kosovo, un moment istoric pe calea aderării sale la Uniunea Europeană. Deciziile Consiliului din iunie de autorizare a deschiderii negocierilor pentru un Acord de stabilizare și de asociere (ASA) reprezintă începutul unei noi etape în relațiile UE-Kosovo. Negocierile vor fi deschise în mod oficial luna aceasta. Comisia își propune să finalizeze aceste negocieri în primăvara anului 2014, să parafeze proiectul de acord în vară și, ulterior, să înainteze Consiliului propunerile în vederea semnării și încheierii acordului.

Kosovo a depus eforturi active și constructive pe calea unei îmbunătățiri vizibile și durabile a *relațiilor cu Serbia*. În aprilie, implicarea Kosovo în dialogul organizat cu medierea UE a avut drept rezultat „*Primul acord cu privire la principiile care reglementează normalizarea*

relațiilor” cu Serbia (denumit în continuare „primul acord”), acesta fiind completat în luna mai cu un plan de punere în aplicare. Cele două părți au convenit, în special, asupra faptului că niciuna dintre ele nu va bloca și nu va încuraja alte părți să blocheze progresele celeilalte părți pe calea integrării în UE. Aceasta reprezintă o schimbare fundamentală în cadrul relațiilor dintre cele două părți. Punerea în aplicare a primului acord a continuat și a condus deja la un număr de schimbări ireversibile pe teren. Părțile au ajuns la un acord în ceea ce privește energia și telecomunicațiile. S-au înregistrat, de asemenea, progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a acordurilor încheiate în cadrul dialogului tehnic, cu sprijinul misiunii UE de sprijinire a statului de drept (EULEX). Kosovo trebuie să rămână pe deplin angajat în ceea ce privește continuarea normalizării relațiilor cu Serbia și punerea în aplicare a tuturor acordurilor încheiate în cadrul dialogului. Kosovo trebuie să finalizeze punerea în aplicare a primului acord, în special în ceea ce privește poliția, justiția și alegerile municipale.

Primul acord a întâmpinat rezistență în *nordul Kosovo*. Abordarea moderată și favorabilă incluziunii adoptată de Pristina, asociată cu rolul pozitiv jucat de Belgrad, au permis evitarea escaladării. În aplicarea primului acord, posturile de poliție sârbești care operau în nordul Kosovo au fost închise, Serbia a încetat să plătească salariile ofițerilor de poliție angajați de Kosovo, instanțele sârbe au încetat să examineze cauzele penale în Kosovo, iar adunările municipale din cele patru municipalități din nord au fost dizolvate. Alegerile municipale programate pentru luna noiembrie urmează să aibă loc și în nordul Kosovo. Este important ca aceste alegeri să se desfășoare în mod corect și ca toți cetățenii cu drept de vot să participe și să-și exercite drepturile democratice. La 19 septembrie, un membru al EULEX a fost ucis într-un atac asupra unui convoi EULEX în nordul Kosovo. Atât conducerea Kosovo, cât și cea a Serbiei au condamnat atacul cu cea mai mare vehemență.

Kosovo a realizat *reforme* politice importante. În luna aprilie, Comisia și Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate au confirmat¹ faptul că Kosovo a îndeplinit prioritățile pe termen scurt privind statul de drept, administrația publică, protecția minorităților și comerț, astfel cum au fost identificate în studiul de fezabilitate² din octombrie anul trecut. De asemenea, în aprilie, Comisia a adresat Consiliului recomandarea de a semna și de a încheia un acord-cadru care să permită Kosovo să participe la programele Uniunii Europene.

În decembrie, Kosovo a devenit membru al Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare. În iunie, Kosovo a semnat un acord-cadru cu Banca Europeană de Investiții, iar Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei a fost de acord cu aderarea Kosovo la aceasta. În februarie, Consiliul de cooperare regională a decis să își modifice statutul pentru a permite Kosovo să devină participant cu drepturi depline.

Dialogul pentru *liberalizarea vizelor* este în continuare una dintre prioritățile agendei politice a Kosovo. Pristina a făcut eforturi pentru a asigura realizarea de progrese. În februarie, Comisia a adoptat primul său raport privind progresele înregistrate de Kosovo în ceea ce privește îndeplinirea cerințelor prevăzute de foaia de parcurs privind liberalizarea vizelor.³ Kosovo a adoptat planul său de acțiune privind liberalizarea vizelor în aprilie. Până în prezent, au avut loc trei reuniuni ale înalților funcționari. În strânsă cooperare cu Comisia, cu biroul UE de la Pristina și cu EULEX, Kosovo a realizat progrese în materie de modificare a legislației, conform recomandărilor din raport. Sunt necesare eforturi suplimentare în această privință. Kosovo trebuie, de asemenea, să se concentreze asupra punerii în aplicare a legislației.

¹ JOIN(2013)8 final.

² COM(2012) 602 final.

³ COM(2013) 66 final.

Amplul consens politic cu privire la perspectiva europeană a Kosovo a fost esențial pentru impulsivitatea procesului de aliniere a legislației. Consiliul național pentru integrarea europeană a urmărit, de asemenea, atingerea acestui obiectiv. Este important ca acest consens să fie menținut și să fie extins și mai mult. Aceste eforturi ar trebui să reprezinte o contribuție esențială la negocierile legate de Acordul de stabilizare și de asociere.

Studiul de fezabilitate al Comisiei stabilește domeniile prioritare asupra cărora trebuie să se concentreze Kosovo pentru a-și îndeplini obligațiile în temeiul unui Acord de stabilizare și de asociere. Aceste domenii sunt statul de drept, sistemul judiciar, administrația publică, reforma electorală și adunarea parlamentară, drepturile omului și drepturile fundamentale, protecția minorităților, comerțul și chestiunile legate de piața internă, precum și chestiunile fitosanitare și veterinare.

În ceea ce privește **criteriile politice**, guvernul Kosovo și-a sporit capacitatea de a aborda prioritățile procesului de integrare europeană. Kosovo și-a demonstrat această capacitate prin acțiunile întreprinse pentru a da curs priorităților pe termen scurt din studiul de fezabilitate și prin pregătirile pentru negocierile legate de Acordul de stabilizare și de asociere. S-au luat, de asemenea, măsuri pentru îmbunătățirea supravegherii exercitate de adunarea parlamentară asupra activității guvernului. Cu toate acestea, decizia adunării de a dezbate rezultatul unei proceduri judiciare a reprezentat un regres față de eforturile depuse de Kosovo pentru a consolida guvernanta democratică a instituțiilor sale.

Kosovo și-a dovedit angajamentul de a lupta în mod eficace împotriva criminalității organizate și a corupției, inclusiv prin deschiderea de anchete și consolidarea cadrului legislativ. Au fost făcuți primii pași în ceea ce privește elaborarea de statistici armonizate în acest domeniu. Kosovo și-a continuat, de asemenea, buna cooperare cu EULEX. Sistemul judiciar a făcut obiectul unei reforme importante. Punerea coerentă în aplicare a acesteia va fi esențială pentru realizarea unor noi schimbări pozitive și va trebui să fie monitorizată îndeaproape. În ianuarie au intrat în vigoare legile privind instanțele și parchetele, prin care se introduc noi structuri de acest tip. Se preconizează că noul cadru juridic va contribui la independența, eficiența, responsabilitatea și imparțialitatea sistemului judiciar. Kosovo a continuat, de asemenea, readmisia persoanelor din statele membre.

Ca urmare a recomandărilor formulate în studiul de fezabilitate, adunarea parlamentară a modificat articolele din Codul penal referitoare la răspunderea penală a mass-mediei și la protejarea surselor jurnaliștilor. A fost instituit și funcționează în mod corespunzător Consiliul pentru monitorizarea punerii în aplicare, care reunește autoritățile din Kosovo și Biserica ortodoxă sârbă. De asemenea, a fost lansată radiodifuziunea publică în limba sârbă. A fost numit un nou comisar însărcinat cu limbile, iar biroul său a început să își exercite activitatea. Bugetul și numărul de angajați ai serviciilor avocatului poporului au crescut, astfel încât această instituție își poate îndeplini în prezent rolul de protector al bunei guvernante și al drepturilor omului în Kosovo.

Kosovo trebuie să asigure în continuare finalizarea *reformei electorale* și reflectarea în cadrul juridic a celor mai bune practici din UE. *Adunarea parlamentară* trebuie să își consolideze controlul exercitat asupra executivului prin îmbunătățirea examinării proiectelor de legislație și prin monitorizarea punerii în aplicare a politicilor și a legilor. Guvernul trebuie să asigure participarea adecvată la lucrările adunării. S-a îmbunătățit independența financiară a adunării, dar sunt necesare măsuri suplimentare (de exemplu îmbunătățirea normelor de procedură și a legislației referitoare la adunare) în vederea consolidării independenței financiare și administrative a adunării.

În ceea ce privește *statul de drept*, Kosovo trebuie să furnizeze, în mod prioritar, dovezi concrete cu privire la rezultatele obținute în lupta împotriva criminalității organizate și a corupției și să își consolideze legislația și punerea în aplicare a acesteia. Kosovo trebuie să

îmbunătățească în continuare fiabilitatea statisticilor în aceste domenii. Este necesar ca Kosovo să sprijine în mod activ EULEX și grupul său operativ special de investigare în punerea în aplicare a mandatului acestora. Kosovo preia progresiv din ce în ce mai multe responsabilități în cadrul EULEX. Dialogul structurat privind statul de drept reprezintă un forum esențial pentru Kosovo și UE în scopul evaluării progreselor realizate în acest sens.

Interferențele politice în activitatea *sistemului judiciar* rămân un motiv serios de îngrijorare. Consiliile judecătorești și procurorilor trebuie să reacționeze cu fermitate la atacurile împotriva judecătorilor, procurorilor și instituțiilor judiciare. Adunarea și guvernul trebuie să facă același lucru. Este necesară luarea de măsuri adecvate pentru asigurarea protecției și securității judecătorilor și a personalului instanțelor, precum și a procurorilor, a martorilor și a reclamantilor. Kosovo trebuie să ia măsuri suplimentare pentru a reduce numărul de cauze aflate pe rolul instanțelor, inclusiv prin executarea hotărârilor judecătorești, precum și să garanteze desfășurarea proceselor în spații adecvate și în conformitate cu procedurile judiciare. Recrutarea judecătorilor și procurorilor din rândul grupurilor minoritare, în conformitate cu cadrul legislativ, trebuie să continue. Kosovo trebuie să asigure menținerea competențelor procurorului special responsabil în materie de criminalitate organizată, crime de război și corupție.

În ceea ce privește *administrația publică*, Kosovo trebuie să se concentreze asupra punerii în aplicare a legislației, a strategiei și a planului de acțiune, ceea ce necesită o orientare politică puternică. Profesionalismul serviciului public trebuie să fie consolidat, iar persoanele care aparțin minorităților trebuie să fie reprezentate în mod corespunzător, în conformitate cu legislația. Trebuie să se pună capăt interferențelor politice în recrutarea și numirea funcționarilor publici. În domeniul *drepturilor omului și al drepturilor fundamentale*, este necesară simplificarea cadrului instituțional complex și caracterizat prin suprapuneri instituit pentru promovarea și protecția acestor drepturi. Sunt necesare mai multe eforturi în ceea ce privește anchetarea și urmărirea penală a cazurilor de atacuri fizice îndreptate împotriva jurnaliștilor. Același lucru este valabil și pentru incidentele violente ale căror victime sunt persoanele lesbiene, gay, bisexuale, transgen și intersexuale (LGBTI). De asemenea, este necesar să se realizeze progrese în ceea ce privește aplicarea drepturilor de proprietate, de exemplu prin reducerea numărului de cauze aflate pe rolul instanțelor și prin îmbunătățirea executării hotărârilor judecătorești și administrative. Legislația privind protecția datelor cu caracter personal trebuie să fie aplicată mai bine. Adunarea trebuie să elaboreze un mecanism durabil de finanțare pe termen lung pentru organismul public de radiodifuziune și televiziune; trebuie să fie finalizate numirile în funcție în cadrul consiliului de administrație al acestuia.

În ceea ce privește *protecția minorităților*, legislația privind patrimoniul cultural și Biserica ortodoxă sârbă trebuie să fie pusă în aplicare. Autoritățile locale trebuie să beneficieze de un sprijin sporit în vederea continuării procesului de descentralizare. Strategia și planul de acțiune pentru comunitățile romă, ashkali și egipteană trebuie puse în aplicare cu fermitate, deoarece situația de pe teren a acestor minorități rămâne o preocupare majoră. Acest lucru este, de asemenea, important în contextul procesului de liberalizare a vizelor. Atacurile având ca motivație originea etnică sau religia trebuie să fie cercetate și puse sub urmărire penală, iar autorii faptelor trebuie aduși în fața justiției.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Kosovo a realizat unele progrese pe calea instituirii unei economii de piață funcționale. Trebuie realizate reforme și investiții considerabile pentru ca această țară să poată face față pe termen lung presiunii concurențiale și forțelor pieței.

Situația economică dificilă din regiune și din UE a început să afecteze economia Kosovo, deși într-o mai mică măsură decât în alte țări din regiune. PIB-ul Kosovo a înregistrat o creștere de 2,5 % în 2012. Politica bugetară a fost prudentă și s-au înregistrat rezultate bune în domeniul bugetar. A fost introdusă o regulă de politică bugetară obligatorie din punct de vedere juridic,

care urmează să fie pusă în aplicare în 2014. Rata șomajului a rămas foarte ridicată. Kosovo a continuat să facă investiții semnificative în infrastructură.

Sunt necesare eforturi constante pentru a sprijini stabilitatea macroeconomică și îmbunătățirea situației sociale. Kosovo trebuie să își îmbunătățească competitivitatea și mediul de afaceri și să sprijine sectorul privat, astfel încât să reducă șomajul. Un mediu de afaceri sănătos necesită luarea de măsuri suplimentare de combatere a fragilității statului de drept și a corupției. Procesul de privatizare trebuie să continue. Sectorul informal reprezintă în continuare o problemă importantă.

Prioritățile din domeniul **standardelor europene** trebuie abordate în contextul negocierilor legate de Acordul de stabilizare și de asociere. Kosovo a încheiat restructurarea Ministerului comerțului și industriei, astfel încât să poată negocia în mod eficient părțile din acord care sunt legate de comerț, și a finalizat o evaluare a impactului. De asemenea, Kosovo a depus eforturi pentru pregătirea recensământului agricol.

În ceea ce privește *comerțul și chestiunile legate de piața internă*, este esențială îmbunătățirea statisticilor naționale referitoare la întreprinderi. Kosovo trebuie să continue punerea în aplicare a cadrului legislativ privind comerțul, concurența și piața internă. Kosovo trebuie să își intensifice eforturile într-o serie de *domenii fitosanitare și veterinare* care afectează siguranța alimentelor, astfel cum au fost definite în studiul de fezabilitate. În sectorul *energiei*, trebuie intensificate eforturile vizând dezafectarea centralei Kosovo A. Accentul pus pe prioritățile studiului de fezabilitate, pe pregătirea negocierilor acordului cu UE și pe dialogul referitor la liberalizarea vizelor a avut efecte asupra progreselor din alte sectoare.

Turcia

Turcia este țară candidată și un partener strategic pentru Uniunea Europeană. Turcia, cu economia sa vastă și dinamică, este un partener comercial important pentru UE și o componentă valoroasă a competitivității UE prin intermediul uniunii vamale. Turcia are o poziție strategică, inclusiv în ceea ce privește securitatea energetică, și joacă un rol important în regiune. Comisia subliniază importanța cooperării și a dialogului, aflate în curs, cu privire la chestiuni de politică externă. În egală măsură, UE rămâne principalul punct de ancorare pentru modernizarea economică și politică a Turciei. Evenimentele legate de parcul Gezi au evidențiat importanța promovării dialogului în care să fie implicat întregul spectru politic și societatea în general, precum și necesitatea respectării în practică a drepturilor fundamentale.

Agenda pozitivă, lansată în 2012, continuă să sprijine negocierile de aderare cu Turcia și să vină în completarea acestora, prin intensificarea cooperării în mai multe domenii de interes comun. Deși a generat o serie de rezultate pozitive, aceasta nu se poate substitui negocierilor. Potențialul deplin al relațiilor dintre UE și Turcia este valorificat cel mai bine în cadrul unui proces de aderare activ și credibil. Acest proces rămâne cadrul cel mai adecvat pentru promovarea reformelor legate de UE, pentru dezvoltarea unui dialog pe marginea chestiunilor de politică externă și de securitate, pentru consolidarea competitivității economice și pentru o cooperare din ce în ce mai strânsă în domeniul energiei, al justiției și al afacerilor interne. Trebuie să se imprime un nou impuls negocierilor de aderare, respectându-se angajamentele UE și condițiile stabilite. În acest sens, deschiderea capitolului 22 „Politică regională”, după mai bine de trei ani de blocaj al negocierilor, reprezintă un pas important în această direcție. Turcia poate accelera ritmul negocierilor prin îndeplinirea criteriilor de referință și a cerințelor cadrului de negociere și prin respectarea obligațiilor sale contractuale față de UE, inclusiv aplicarea deplină și nediscriminatorie a protocolului adițional la Acordul de asociere față de toate statele membre.

În ceea ce privește **criteriile politice**, evoluțiile din Turcia din ultimele douăsprezece luni sunt în general împărțite. Au continuat eforturile legate de realizarea unor reforme importante. Al

patrunea pachet de reformă judiciară, adoptat în aprilie, consolidează protecția drepturilor fundamentale, inclusiv a libertății de exprimare, precum și lupta împotriva impunității în cazuri de tortură și tratamente degradante. Guvernul a început un proces de pace care are drept scop să pună capăt terorismului și actelor de violență din sud-estul țării și să pregătească terenul pentru găsirea unei soluții la problema kurdă. Acest proces ar trebui să fie continuat cu bună credință de către toate părțile. Măsurile anunțate în pachetul privind democratizarea, prezentat în septembrie 2013, prevăd reforme suplimentare legate de o serie de chestiuni importante, printre care se numără utilizarea altor limbi decât turca, drepturile persoanelor care aparțin minorităților și modificarea pragurilor actuale ridicate pentru reprezentarea în parlament și pentru finanțarea partidelor politice, ceea ce ar trebui să sporească pluralismul. Este esențial să se realizeze progrese în cooperarea cu partidele din opoziție și în punerea în aplicare conformă cu standardele europene.

Comisia parlamentară transpartinică de conciliere, care a fost instituită pentru a redacta o nouă Constituție, și-a continuat activitatea și a reușit să ajungă la un acord cu privire la o serie de articole. Această activitate ar trebui să continue într-un spirit de compromis. Adoptarea unei legi cuprinzătoare privind străinii și protecția internațională a reprezentat un important pas înainte în direcția protejării adecvate a solicitanților de azil. Au continuat, de asemenea, eforturile care vizează protejarea drepturilor femeilor, în special prin punerea în aplicare a legii privind protecția familiei și prevenirea violenței. Instituția avocatului poporului a fost creată și își îndeplinește deja în mod activ rolul. Instituția națională pentru drepturile omului a devenit, de asemenea, operațională.

În plus, există mai multe dezbateri publice pe teme considerate în trecut ca fiind sensibile, printre acestea numărându-se problema kurdă, rolul armatei, problema armeană și drepturile persoanelor indiferent de orientarea lor sexuală. Dezbaterile democratice se propagă, în special prin intermediul rețelelor sociale, și își găsesc exprimare dincolo de politicile de partid tradiționale, inclusiv prin demonstrații. În această privință, valul de proteste din luna iunie este, de asemenea, rezultatul reformei democratice de amploare care a avut loc în ultimul deceniu și al emergenței unei societăți civile pline de vitalitate și diversificate, care trebuie respectată și consultată în mod mai sistematic la toate nivelurile procesului de luare a deciziilor, indiferent cine deține majoritatea în parlament.

Cu toate acestea, realizarea de progrese suplimentare este înfrânată de diverși factori care persistă. Climatul politic este încă marcat de polarizare și de lipsa spiritului de compromis. Guvernul a avut tendința de a se baza exclusiv pe majoritatea parlamentară de care dispune pentru a adopta acte legislative și decizii, inclusiv pe teme sensibile din punct de vedere social, fără consultări și dialoguri suficiente cu părțile interesate. Tensiunile și frustrările generate de această abordare au atins, în cele din urmă, nivelul maxim în mai și iunie, cristalizându-se în jurul unui proiect controversat de dezvoltare urbană în parcul Gezi din Istanbul și au dus la proteste majore în multe alte orașe. Încercările de a stabili un dialog cu protestatarii au fost limitate și umbrite de recurgerea excesivă la forță de către poliție, de polarizarea limbajului utilizat, precum și de lipsa per ansamblu a dialogului. În urma confruntărilor, șase persoane și-au pierdut viața și peste 8 000 au fost rănite. Concluzia anchetelor efectuate de Ministerul de interne a fost că poliția a recurs în mod disproporționat la forță împotriva protestatarilor în lunile mai și iunie.

Valul de proteste din iunie a evidențiat o serie de aspecte care trebuie abordate urgent. În ceea ce privește utilizarea excesivă a forței de către poliție, anchetele administrative și judiciare inițiate ar trebui duse la bun sfârșit în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, iar responsabilii trebuie să fie trași la răspundere. Legislația privind instituirea comisiei de monitorizare a aplicării legii ca organism independent de supraveghere a infracțiunilor săvârșite de polițiști ar trebui să fie adoptată și pusă în aplicare în conformitate

cu standardele europene. Ministerul de interne a făcut un prim pas pozitiv prin emiterea de circulare pentru reglementarea comportamentului ofițerilor de poliție în timpul demonstrațiilor. Cu toate acestea, cadrul juridic și practicile generale privind intervenția forțelor de ordine ar trebui să fie aliniate cu standardele europene, astfel încât să se garanteze, în orice situație, respectarea drepturilor omului și, în special, dreptul la libertatea de întrunire.

Dispozițiile esențiale ale cadrului juridic turc și interpretarea acestora de către unii membri ai sistemului judiciar continuă să înfrâneze libertatea de exprimare, inclusiv libertatea presei. Structura acționariatului în sectorul mass-mediei din Turcia, dominată de mari grupuri industriale, combinată cu declarațiile uneori intimidante făcute de înalți funcționari și cu avertismentele transmise de către autorități, contribuie, de asemenea, la o autocenzurare generalizată a presei, astfel cum este demonstrat de faptul că principalele mijloace de comunicare tradiționale nu au prezentat informații cu privire la protestele din iunie. Această situație a condus, de asemenea, la concedieri și demisii ale unor jurnaliști.

O interpretare restrictivă de către sistemul judiciar cu privire la prevederile legale referitoare la incitarea la ură a condus la o serie de condamnări ale unor personalități publice pe motiv că au formulat comentarii critice despre religie. Definiția neclară a apartenenței la o organizație armată din legislația penală continuă să reprezinte sursa unui număr mare de arestări și de urmăriri penale. Nu a fost încă instituit un cadru juridic compatibil cu CEDO cu privire la aspecte legate de credință și de obiecții pe motive de conștiință. Sunt necesare eforturi considerabile pentru a garanta efectiv drepturile femeilor, ale copiilor și ale persoanelor lesbiene, gay, bisexuale, transgen și intersexuale (LGBTI). Violența în familie, crimele de onoare ocazionale și problema căsătoriilor precoce și forțate rămân motive grave de îngrijorare. Turcia trebuie să asigure respectarea deplină a tuturor drepturilor de proprietate, inclusiv cele ale comunităților religioase nemusulmane.

Aceste deficiențe trebuie să fie soluționate și al patrulea pachet de reformă judiciară trebuie să fie pus în aplicare în mod corespunzător în conformitate cu standardele europene. Autoritățile trebuie să își intensifice eforturile pentru a proteja celelalte libertăți și drepturi fundamentale, astfel încât toți cetățenii să își poată exercita drepturile, fără opreliști. Măsurile anunțate în pachetul privind democratizarea lasă să se întrevadă perspectiva realizării de progrese cu privire la unele dintre aceste aspecte.

Aceste aspecte subliniază faptul că este important ca UE să intensifice dialogul cu Turcia asupra drepturilor fundamentale. Avansarea în negocierile de aderare și progresele în ceea ce privește reformele politice din Turcia sunt cele două fețe ale aceleiași monede. Este în interesul atât al Turciei, cât și al UE ca obiectivele de referință pentru deschiderea capitolelor 23 „Sistemul judiciar și drepturile fundamentale” și 24 „Justiție, libertate și securitate” să fie convenite și comunicate Turciei cât mai curând posibil, pentru a permite deschiderea negocierilor cu privire la aceste două capitole. Acest lucru ar contribui în mod semnificativ la asigurarea faptului că UE și standardele sale reprezintă în continuare criteriile de referință în materie de reforme pentru Turcia.

Având în vedere reformele necesare, procesul decizional general, atât la nivel național, cât și la nivel local, ar trebui să implice consultări mai bine structurate și mai sistematice cu societatea civilă. Este esențial ca mediul juridic existent să fie reformat astfel încât să devină mai propice dezvoltării organizațiilor societății civile în general. De exemplu, evaluările impactului asupra mediului trebuie să fie realizate respectându-se pe deplin acquis-ul UE. Marile proiecte de infrastructură nu mai trebuie să fie excluse. Consultarea actorilor relevanți din cadrul societății civile în alte domenii de politică este, de asemenea, puternic încurajată.

Semnarea *Acordului de readmisie UE-Turcia și începerea simultană a dialogului privind vizele* sunt primele etape parcurse pe calea liberalizării vizelor, acestea având potențialul de a da un nou impuls relațiilor dintre UE și Turcia și de a aduce beneficii concrete pentru ambele

părți. Este important ca aceste două procese să avanseze și ca procedura de ratificare a acordului de readmisie în Turcia să fie finalizată rapid în vederea punerii în aplicare integrale și eficace a acestora.

În ceea ce privește *politica externă*, Turcia a continuat să joace un rol important în vecinătatea sa extinsă, de exemplu prin extinderea activităților sale de donator netradițional în Cornul Africii, prin sprijinirea tranziției democratice în Africa de Nord, precum și prin consolidarea cooperării cu Afganistan și Pakistan și a cooperării dintre aceste două țări. Turcia a jucat un rol deosebit de important în Siria, prin sprijinirea emergenței unei opoziții mai unite și prin oferirea de asistență umanitară vitală unui număr mare de sirieni care își părăsesc țara. De asemenea, a continuat să acorde sprijin practic tratatelor grupului E3+3 cu Iranul. Ratificarea unui acord interguvernamental între Turcia și Azerbaidjan cu privire la proiectul de gazoduct transanatolian (TANAP) a reprezentat o contribuție importantă la obiectivul de promovare a unei mai mari securități energetice europene prin intermediul coridorului energetic sudic. Dialogul politic periodic între UE și Turcia a continuat să se intensifice, referindu-se atât la probleme internaționale de interes comun, precum Orientul Mijlociu și Asia Centrală, cât și la chestiunile globale, cum ar fi lupta împotriva terorismului și neproliferarea armelor. Turcia și-a continuat politica de angajament în Balcanii de Vest, inclusiv prin participarea activă la Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est și prin contribuția sa la misiunile militare, de poliție și de sprijinire a statului de drept conduse de UE în Bosnia și Herțegovina și în Kosovo.

Turcia a continuat să își exprime sprijinul pentru reluarea tratatelor vizând ajungerea la o soluție echitabilă, globală și viabilă în ceea ce privește *problema cipriotă*, sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite. Disponibilitatea Turciei și a Greciei de a accepta să întrețină contacte cu negociatorii șefi ai celor două comunități este un pas pozitiv care ar putea sprijini procesul de soluționare a conflictului.

UE a subliniat, de asemenea, importanța progreselor în ceea ce privește normalizarea relațiilor dintre Turcia și toate statele membre ale UE, inclusiv Republica Cipru. În acest sens, Comisia a invitat Turcia să nu mai blocheze aderarea unor state membre la organizații și mecanisme internaționale. În plus, UE a insistat încă o dată asupra tuturor drepturilor suverane ale statelor membre ale UE, printre care se numără încheierea de acorduri bilaterale, precum și explorarea și exploatarea resurselor lor naturale, în conformitate cu acquis-ul UE și cu dreptul internațional, inclusiv cu Convenția ONU cu privire la dreptul mării.

În acest context, în concluziile Consiliului din 11 decembrie 2012, UE a luat act cu profund regret de faptul că Turcia, în ciuda apelurilor repetate în acest sens, refuză în continuare să își îndeplinească obligația de a pune în aplicare pe deplin și în mod nediscriminatoriu protocolul adițional la acordul de asociere față de toate statele membre și nu a eliminat toate restricțiile privind navele și aeronavele înregistrate în Cipru sau al căror ultimul port de escală a fost în Cipru. UE a subliniat faptul că îndeplinirea acestei obligații ar putea oferi un impuls semnificativ procesului de negociere. În absența unor progrese în acest domeniu, UE își va menține măsurile din 2006, care vor continua să aibă efecte asupra evoluției globale a negocierilor. UE va continua să urmărească îndeaproape și să analizeze progresele înregistrate cu privire la toate chestiunile acoperite de declarația Comunității Europene și a statelor sale membre din 21 septembrie 2005. Acum se așteaptă realizarea de progrese fără întârziere.

Conform cadrului de negociere și concluziilor anterioare ale Consiliului European și ale Consiliului, Turcia trebuie să își asume un angajament fără echivoc în ceea ce privește relațiile de bună vecinătate și să soluționeze diferendele pe cale pașnică, în conformitate cu Carta Organizației Națiunilor Unite, recurgând, dacă este necesar, la Curtea Internațională de Justiție. În acest context, UE și-a exprimat din nou profunda îngrijorare și a îndemnat Turcia să evite orice amenințare sau acțiune îndreptată împotriva unui stat membru, precum și orice

sursă de fricțiuni sau acțiuni care ar putea afecta relațiile de bună vecinătate și soluționarea pe cale pașnică a diferendelor.

UE a salutat faptul că inițiativele de cooperare între Grecia și Turcia pentru îmbunătățirea relațiilor bilaterale continuă. În septembrie a avut loc cea de-a 55-a (și cea mai recentă) rundă de discuții de tatonare cu privire la delimitarea platformei continentale. Grecia și Cipru au depus plângeri oficiale cu privire la violarea apelor lor teritoriale și a spațiului lor aerian de către Turcia, inclusiv privind efectuarea de zboruri deasupra insulelor grecești.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Turcia este o economie de piață funcțională. Această țară ar trebui să poată face față, pe termen mediu, presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniune, cu condiția să accelereze punerea în aplicare a programului său amplu de reformă structurală.

După ce, în perioada precedentă de doi ani, Turcia a cunoscut rate puternice de creștere de aproximativ 9 %, creșterea PIB-ului turc a încetinit, ajungând la 2,2 % în 2012. Aceasta a fost însoțită de o reechilibrare a creșterii, care se bazează acum mai mult pe comerțul extern decât pe cererea internă, precum și de o reducere temporară a deficitului de cont curent și o scădere a inflației. În prima jumătate a anului 2013, creșterea PIB-ului s-a consolidat în continuare ajungând la 3,7 %. În același timp, deficitul de cont curent s-a accentuat din nou, iar prețurile de consum au înregistrat o nouă creștere. Cota datoriei publice din PIB a continuat să scadă și este acum în mod clar mai mică de 40 %. Începând din luna mai, sub influența unor factori interni și internaționali, piețele financiare sunt supuse la presiuni, ceea ce a condus la reacții imediate din partea băncii centrale, în vederea stabilizării cursului de schimb și limitării ieșirilor de capital.

Rezultatele economice recente ale Turciei ilustrează atât potențialul ridicat al economiei, cât și dezechilibrele care persistă în cadrul acesteia. Pe plan extern, faptul că Turcia se bazează pe intrări de capital susținute pentru a finanța un însemnat deficit structural de cont curent accentuează vulnerabilitatea acestei țări la variațiile atitudinii globale față de risc, ceea ce a dus la fluctuații mari ale cursului de schimb și la cicluri de creștere puternică urmată de recesiune puternică („boom-bust”) în activitatea economică. Găsirea de soluții pentru această vulnerabilitate impune luarea de măsuri pentru creșterea economiilor naționale, iar politica bugetară are un rol important de jucat în acest sens. Adoptarea unei norme bugetare ar spori transparența bugetară, ar oferi o ancorare bugetară solidă și ar consolida credibilitatea. Nivelul destul de ridicat al inflației continuă să reprezinte o provocare majoră. O reechilibrare a combinației de politici macroeconomice ar contribui la ușurarea poverii care apasă asupra politicii monetare. Pe termen mediu și lung, este esențial ca funcționarea piețelor pentru bunuri, servicii și forță de muncă să fie îmbunătățită prin realizarea de reforme structurale vizând sporirea competitivității pe plan internațional.

Ancheta aflată în curs de desfășurare cu privire la funcționarea **Uniunii vamale** între UE și Turcia oferă o ocazie importantă de a analiza și de a discuta cu privire la modernizarea necesară a acestui instrument esențial în relațiile dintre UE și Turcia, în vederea revigorării comerțului de ambele părți și a redinamizării integrării economice.

Dat fiind potențialul Turciei de a se dezvolta în continuare ca hub energetic și ținând seama de provocările energetice comune pe care atât UE, cât și Turcia trebuie să le abordeze, este important ca dialogul consolidat să acopere toate subiectele de interes comun.

În ceea ce privește **capacitatea de asumare a obligațiilor asociate calității de stat membru**, Turcia a continuat alinierea la acquis. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în ceea ce privește libera circulație a mărfurilor, serviciile financiare, energia, politica regională și coordonarea instrumentelor structurale, știința și cercetarea, precum și educația. Au fost realizate progrese semnificative în ceea ce privește instituirea cadrului juridic în domeniul

migrației și azilului. Cadrul juridic de combatere a finanțării terorismului a fost îmbunătățit. Noua legislație privind energia electrică este de acum înaintea, în mare măsură, conformă cu acquis-ul. Comisia a evaluat progresele înregistrate în cadrul grupurilor de lucru create conform agendei pozitive și a informat Turcia și statele membre cu privire la obiectivele de referință pe care le consideră a fi îndeplinite. Comisia a luat act, de asemenea, de progresele realizate în legătură cu cerințe importante privind sistemul judiciar și drepturile fundamentale. Progresele au fost limitate la anumite capitole, printre acestea numărându-se cele referitoare la achizițiile publice, politica în domeniul concurenței, agricultura și dezvoltarea rurală, siguranța alimentelor, politica veterinară și fitosanitară și fiscalitatea.

Ar trebui să continue eforturile globale în domeniul legislației privind drepturile de proprietate intelectuală, în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale, al siguranței alimentelor, al politicii veterinare și fitosanitare, al politicii sociale și al ocupării forței de muncă, al mediului și schimbărilor climatice, precum și în domeniul protecției consumatorilor. Trebuie realizate în continuare progrese semnificative în ceea ce privește sistemul judiciar și drepturile fundamentale, precum și justiția, libertatea și securitatea. Alinierea legislativă trebuie să fie continuată, în special în ceea ce privește achizițiile publice, politica în domeniul concurenței și fiscalitatea. Turcia trebuie să își dezvolte capacitatea instituțională, în special la capitolele privind dreptul societăților comerciale, transporturile, precum și politica regională și coordonarea instrumentelor structurale.

Islanda

Ca urmare a alegerilor generale din 27 aprilie 2013, guvernul a decis să suspende negocierile de aderare la UE și a precizat faptul că negocierile nu vor fi continuate decât dacă vor fi aprobate prin referendum. Comitetul islandez pentru negocieri a fost dizolvat. Această decizie marchează faptul că procesul de aderare se află într-un punct mort. Guvernul a declarat că va efectua o evaluare a stadiului actual al negocierilor, precum și a evoluțiilor din Uniunea Europeană, această evaluare urmând să fie prezentată parlamentului islandez pentru a fi supusă dezbaterii în lunile următoare.

Autoritățile islandeze au încetat să contribuie la prezentul raport de la schimbarea guvernului. Raportul Comisiei din cadrul prezentei comunicări a fost adaptat pentru a reflecta această situație, ceea ce înseamnă că perioada acoperită se încadrează între septembrie 2012 și mai 2013, data intrării în funcție a noului guvern.

Până în prezent, au fost deschise 27 de capitole de negociere, dintre care 11 au fost închise provizoriu. În perioada de raportare s-au înregistrat progrese semnificative în acest sens, 9 capitole fiind deschise și unul închis provizoriu. Islanda este un partener important pentru UE, având în vedere apartenența acesteia la Spațiul Economic European, participarea la spațiul Schengen, interesele comune în domeniul energiei din surse regenerabile și al schimbărilor climatice, precum și din perspectiva importanței strategice a politicii UE privind regiunea arctică.

Ca democrație consacrată și funcțională, Islanda continuă să îndeplinească pe deplin **criteriile politice** de aderare la UE.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Islanda poate fi considerată o economie de piață funcțională.

Restricțiile impuse circulației capitalurilor constituie un impediment considerabil pentru investiții și pentru creșterea economică. Eliminarea acestor controale, menținând în același timp stabilitatea cursului de schimb continuă să reprezinte o provocare-cheie. În iunie 2012, un grup ad-hoc privind eliminarea controlului capitalurilor, din care fac parte experți ai Băncii Centrale Europene, ai Comisiei și ai Fondului Monetar Internațional, a fost înființat la cererea

guvernului islandez, în cadrul procesului de aderare, în scopul evaluării posibilităților de eliminare a acestor controale.

În ceea ce privește **Instrumentul de asistență pentru preaderare (IPA)** pentru Islanda, date fiind scopul acestui instrument și decizia guvernului cu privire la negocierile de aderare, Comisia a suspendat lucrările de pregătire legate de IPA II. Comisia nu va semna niciun nou contract în cadrul IPA I. În ceea ce privește proiectele pentru care contractele au fost deja semnate, Comisia realizează în prezent, împreună cu autoritățile islandeze, o evaluare a fiecărui proiect în parte, astfel încât Comisia să poată determina proiectele care vor fi continuate.

Islanda a atins deja un **nivel ridicat de aliniere** într-un număr semnificativ de domenii de politică acoperite de *acquis*, în principal datorită faptului că este membră a Spațiului Economic European. În perioada de raportare au fost luate măsuri suplimentare de aliniere, inclusiv în următoarele domenii de politică: libera circulație a mărfurilor, dreptul societăților comerciale, achizițiile publice, societatea informațională și mass-media și politica din domeniul transporturilor.